

Michiel Adriaansz de Ruiter : treurspel

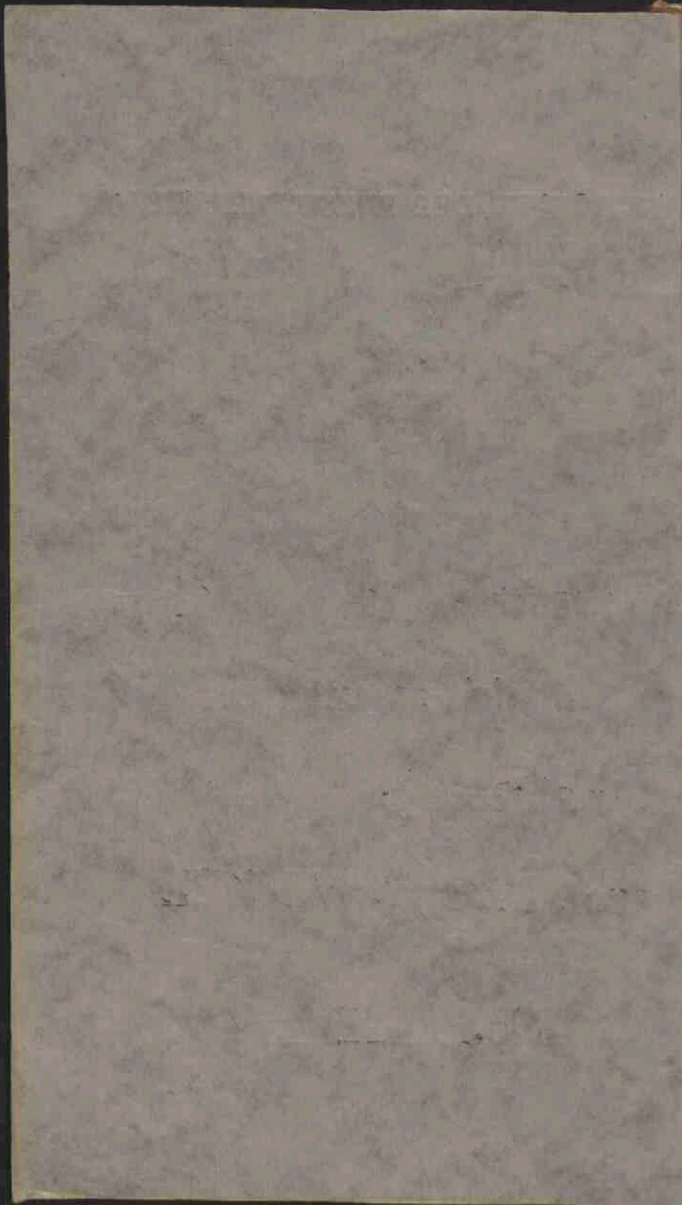
<https://hdl.handle.net/1874/367267>

BIBLIOTHEEK DER RIJKSUNIVERSITEIT
TE UTRECHT

1929

Verzameling tooneel-
stukken uit de
nalatenschap van
prof. Dr. J. te WINKEL

No. 173^B

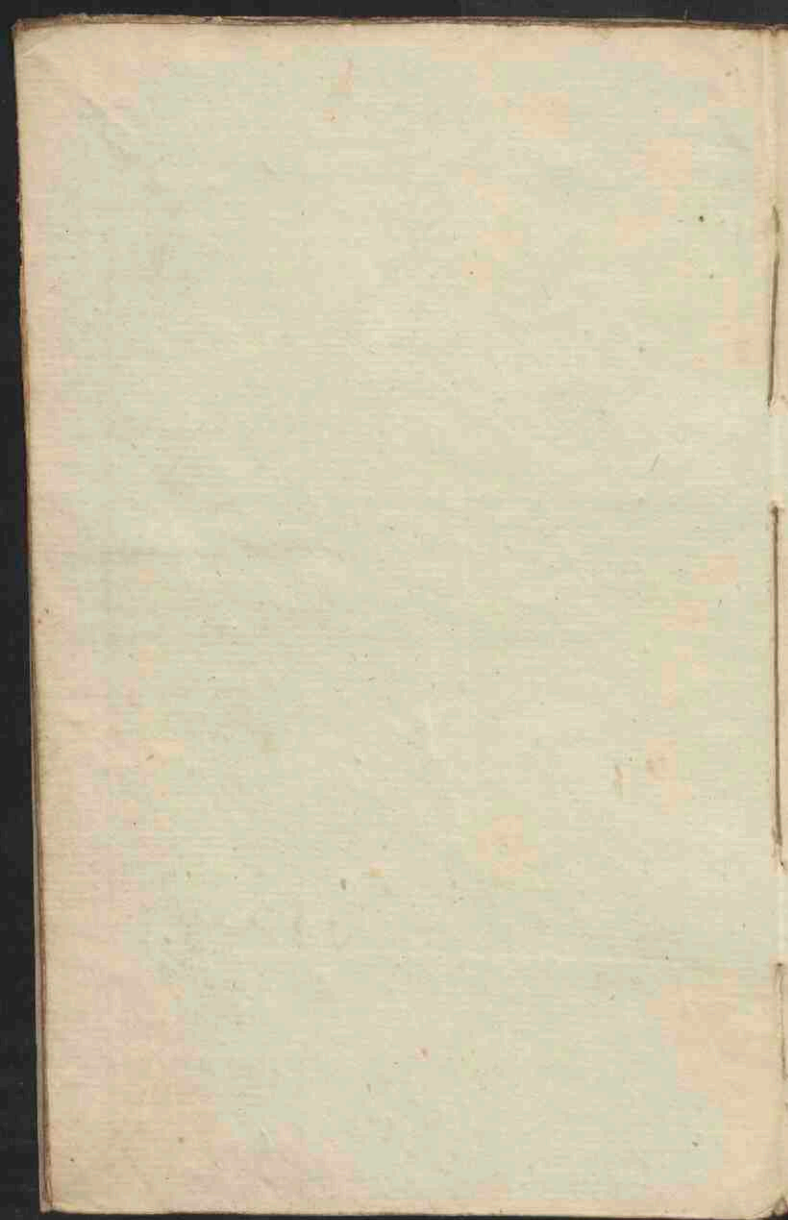

J. de Winkel
n. 577.

Michiel Adriaansz de Ruiter

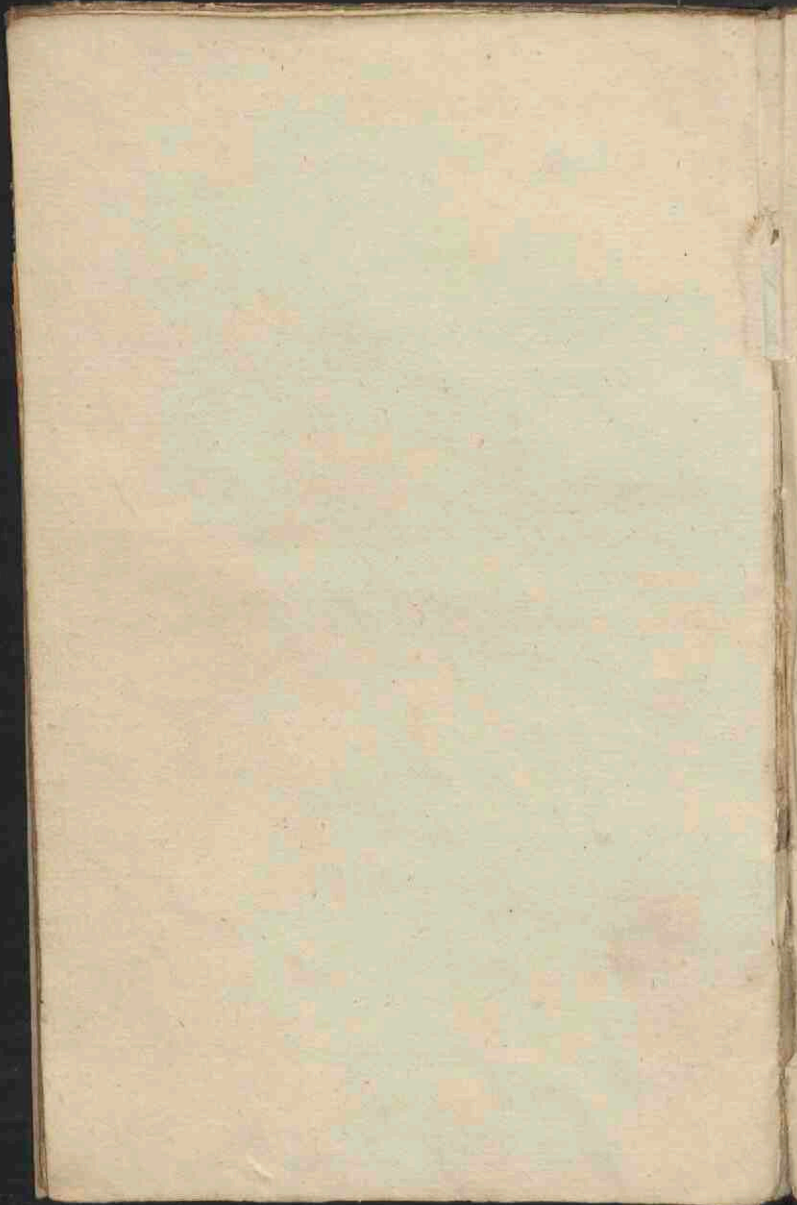
door

J. Romisz

J. L. W. W. W.

See the contents of the year 1780.

1736
K
MICHIEL ADRIAANSZ DE RUITER,

T R E U R S P E L.

D O O R

J. N O M S Z.

D E T W E E D E D R U K.

— Sur le point d'honneur peu de gens sont d'accord:
L'un pense qu'il suffit d'oser braver la mort;
Il pousse un fanatique à faire un crime atroce,
L'ambitieux le croit une valeur féroce,
S'emportant sur des riens, facile à s'embraser;
Que la seule vengeance à le droit d'appaîser;
Ce fier ressentiment d'un chimérique outrage,
Ressemble à la fureur, beaucoup plus qu'au courage.
Rien n'est plus éloigné du véritable honneur.

PHILOSOPHE DE SANS SOUCL

T E A M S T E L D A M,
By J A N H E L D E R S, in de Nes.

Met Privilegie, 1781.

BIBLIOTHEEK DER
RIJKSUNIVERSITEIT
UTRECHT.

MICHEL ADRIAN DE KUTLER

T R E U R S E I

1781

M O N

DE TRESSE DE

— Au point d'annoncer par les deux côtés
 l'un peut dire l'autre d'être à moi
 il pose un langage à faire en deux mots
 l'indiquer la voie par laquelle
 à annoncer les deux côtés, l'un à l'autre
 que la suite venant à la fin de l'ouvrage
 de les reconnaître d'un côté et d'autre
 l'indique à la fin, l'autre à la fin
 Rien n'est plus digne de votre attention

MICHEL ADRIAN DE KUTLER

T E A M S T E R D A M

DE J A N H E E R Y, in de

Amst. 1781

AAN DEN WELEDELEN GESTRENGEN HEERE
WILLEM SILVESTER,
COLONEL EN KAPITEIN TER ZEE,
TEN DIENSTE DEZER LANDEN,
ENZ.

WELEDEL GESTRENGE HEER!

De achting, de vriendschap en de erkenenis voor veel betoonde goedheid, toen ik my in den dienst des lands bevond, zouden my genoeg wettigen den grooten vlootvoogd DE RUITER aan UWEDG. toe te wyden; met hoe veel meer recht mag ik my die vryheid aanmatigen, wanneer ik bedenk dat UWEDG. de eerste zyt geweest die my op den inval bragt dien doorluchtigen man, het voorwerp onzer beider hoogachting en verwondering, ten tooneele te voeren! Men voege hier by UWEDG. sterken lust in het beoefenen en begunstigen der fraaije letteren. Ik denk dat men, dit alles in overweging nemende, deze toewyding niet ten eenemale ontbloot van redelyke gronden zal kunnen noemen. Aanvaard dan den held zo gunstig als een oprecht vrind, die hem tot UWEDG. leid, naar UWEDG. oordeel, verdient: ik zal my alsdan voor eerst voor mynen arbeid rykelyk beloond achten. Ik teeken my, met alle achting,

UWEDGESTRENGENS;

Zeer ootmoedige dienaar,

NZ.

Amsteldam,
den 10^{den} September, 1780.

VOORBERICHT.

*V*an al de helden die in de geschiedenisfen van ons vaderland de naasten aan onze eeuw zyn, is zekerlyk de groote admiraal De Ruyter met recht één der beroemste. Ik zal om die redenniets van hem in dit voorbericht zeggen, dan't geen noodig is om eenigermate myn tooneelstuk op te helderen. Die zynner bedryven en caractèr onkundig zyn, heb ik alleen naar Brands Leven van De Ruyter te wyzen. Men zal daar in den admiraal den held, den eerlyken man, in't kort den waren Christen (dat is, zo verre een mensch het wezen kan,) vinden. Zyne nedrigheid in zyn' hoogsten staat ging zoverre, dat hy dikwyls vermaak stelde in het verhalen van zyn' eersten armelyksten stand; en hy was zo weinig met de hoogheid van zyn ampt ingenomen, dat hy dikwyls wenschte dat niemant zynner kinderen ooit den last zynner gewigtige bediening mogt voelen. Hy was een doodvyand van twist- en wraakzucht, gelyk gebleken is in het beruchte voorval met Tromp. Met alle zyne goede hoedanigheden, was hy niet vry van oplopendheid; best was het dat hy zelden in toorne ontstak, dan uit eene al te groote zucht tot het billyke. Brand verhaalt één voorval van hem, dat zekerlyk de driftvervoering van den vlootvoogd geen onëer aandoet. De admiraal gedroeg zich uiterst eerbiedig jegens al wie in hoogheid over hem geseld was. Zyn gehoor-

V O O R B E R I C H T.

zaamheid omtrent de regeering ging zelfs zo verre, dat, toen zyne vrinden hem den laatsten zeetogt, waarin hy sneuvelde, ontraadden, als al te gevaarlijk, hy geen antwoord gaf dan: „Gehoorzamen is myn „pligt; ik zal den togt ondernemen, al zoude ik myn „kranke ligchaam naar boord doen dragen”. Nu ontbreekt het geen land in de waereld aan menschen die tot de belachelyke en strafwaardige vermetelheid overflaan om, in schuiten, op wagens, maar wel meest in drinkhuizen, de regeering te bedillen; (waarover klagen wy schryvers dan toch, wanneer wy gekeld worden!) en die ontevredenheid doet deze wyze, deze rookende of drinkende staatsmannen niet zelden het uiten van smaattaal zich veroorloven. Zulk een politiek ontmoette ongelukkig den admiraal in een jaagschuit. De vlootvoogd zat zwygende in een' hoek; de staatkundige reiziger zat tegen hem over, en was zo stil niet. Hy begon met de hooge regeering te bedillen wegens derzelve gedrag in den oorlog, voer voort met schelden en eindigde met lastertaal. De admiraal, ongelukkig op zyn zwak getreden, verzocht den man te zwygen; doch deze, hem niet kennende, voer voort met lasteren. De admiraal, in gramschap geraakt, zeide toen, met een ontstoken gelaat, dat hy een dienaar der hooge regeering was, en in den eed van den lande stond, dat hy dus zyne meesters niet mogt hooren schelden en lasteren. Dit baatte niet. Toen riep

V O O R B E R I C H T.

ky den ſchipper, en beval hem den man te doen zwygen; doch deze gaf hem een onheusch beſcheid. De laſteraar wierd ſtouter, en de admiraal, geſard door de vermetelheid, en uit den aart een vyand van baldadigheid, greep den hooſer aan, en wierp hem uit het vaartiug. Deze daad wierd hem door de regeering niet kwalyk genomen, en de ſchipper wierd geſtraft met ſchorſing zyner bediening voor den tyd van zes weken. Ware het kwaad dat onze koſſyhuſpolitieken, onze ſchippers en voerlieden nu en dan een' De Ruiters aantreffen?

Die dit geval in het oog houd, zal de drift des admiraals, in het derde bedryf van dit tooneelſtuk, ontſoken om een voorval dat hem eene baldadigheid ſcheen te zyn, billyken; en zyne redekaveling over de menſchelyke broosheid in het vierde bedryf, natuurluk, dat is, overéenkomiſtig zyne geëartheid vinden. Zolang hy zyn' gevangen voor een' baldadig', man hield, moest hem de hitte vervoeren tot ſcherpheid, te meer daar hy een driftig man en een doodvyand van twiſten was; maar toen hy den grond der misdaad des gevangen in een klaar licht zag, en vernam dat de bron van't ſtuk niet onëdel, en de wraak byna afgedwongen was, moest de zagtiartigheid, de Godvrucht en menſchenkennis ſpreken, en hem ropen tot ontferming.

Wanneer men alle de deelen van dit ſtuk met elkan-

V O O R B E R I C H T.

kander vergelykt, en den aanleg gade slaat, zal men lichtelyk bespeuren, waarom ik my de vryheid heb veroorloofd den admiraal een recht te geven, dat mischien nooit vlootvoogd heeft gehad. Dichters van den eersten rang zyn verder gegaan dan ik in het nemen van vryheden. Men zal my dan deze en andere dichterlyke vryheden wel willen vergeven; te meer wanneer men nagaat, dat byna geen geschiedenis toelaat zonder vryheden of immengfels tot een tooneelstuk te worden gevormd. Ik heb my in dit tooneelstuk, dat zeer eenvoudig is, (ik wenschte dat het noch eenvoudiger had kunnen zyn,) bevytigd zo veel trekken van het uitmuntend karakter des admiraals te schetsen als myn onderwerp toeliet. Wat het leerzame van dit tooneelstuk betreft, hier omtrent laat ik het onzydig publiek oordeelen. Mag de zeeheld De Ruitersich éénmaal beroemen op het lot myner Nederland-sche heldin Lalain, alsdan zal ik geen roden hebben my van mynen arbeid te beklagen. Zo niet, ik zal my moeten troosten met de spreuk: „ In magnis „ voluísse fat est”.

V O O R B E E K

PERSONAADJEN.

MICHEL ADRIAANSZ DE RUITER.

VALKENBURG, *gewezen opperhoofd te Guinea.*

DE JONGE VALKENBURG, *zyn zoon.*

LA BORDE, *een hoofdman.*

MEVROUW LA BORDE, *zyn gemalin.*

Een hoofdman.

Hoofden der vloot, scheepskapiteinen en raadsheeren.

Hoofdlieden en soldaten.

*Het Tooneel is in het Nederlandsche kasteel,
op de kust van GUINEA.*

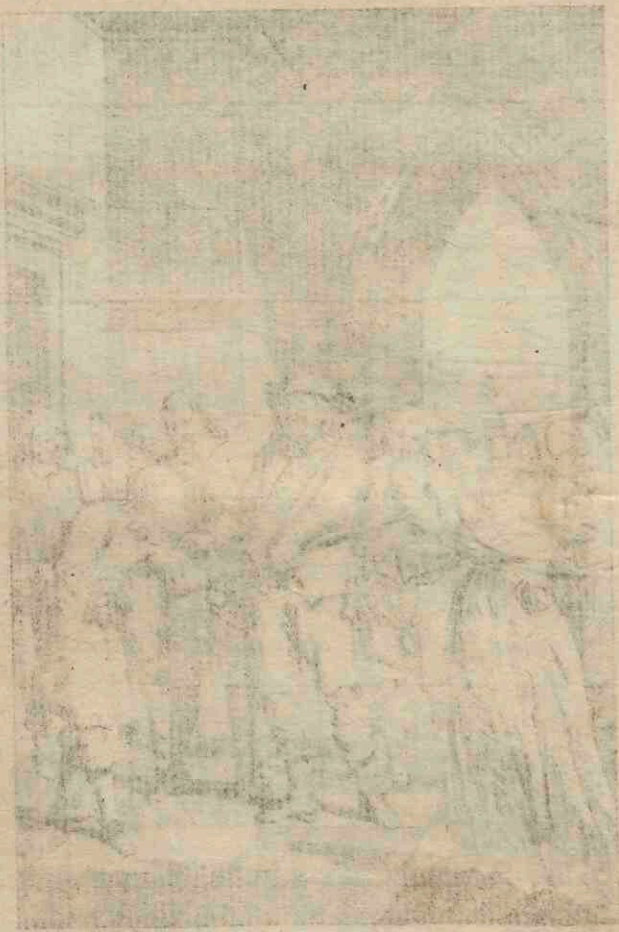

A. Willemsz. del.

H. W. van der Schueren sculp. 1721.

Aanvaard van my deez' degen:
Gebruik dien in 'slands dienst, trek Englands benden tegen;

IV Bedr. VIII. Feest.

1840
1841
1842
1843
1844
1845
1846
1847
1848
1849
1850

MICHIEL ADRIAANSZ DE RUITER,

T R E U R S P E L.

E E R S T E B E D R Y F.

E E R S T E T O O N E E L.

VALKENBURG, DE JONGE VALKENBURG.

De WESTERMAATSCHAPPY, beheerschter dezer landen,
Stelt, naar myn' wensch, myn zoon! myn ampt dan in uw
handen!

Voor my, 'k ben afgeleefd, my walgt dus 't hoog gebied.
Den kleinen levenstyd die my noch overschiet
Begeer ik meest den dienst des Hemels toe te wyden.
U voegt het, in myn plaats, ten dienst des lands, te stryden.
Uw vader, door zyn' rang gewillig af te staan,
Was gistren opperhoofd, thans is hy onderdaan. (ven,
'k Voldeed als hoofd des lands den pligt my voorgeschre-
Ik zal van rang ontbloot u blyk van achting geven;
Opdat Guineaas kust, op 't zien myns voorbeelds, leer
Wat zy verschuldigd is aan haren nieuwen heer.
Doch Valkenburg, gezind uw hoog gezag te styven,
Moet, schoon hy amptloos is, nochtans uw vader blyven.
Uw rang is nit den mensch, en dus licht kort van duur;
De rang van vader blyft, als 't werkstuk der natuur,
Die my de rechten scheukt om vry met u te spreken.

Myn vreugd is groot, myn zoon! niets zou daaraan ont-
Zo niet door 't strenge, dat in alles u bestiert, (breken,
Het vaderlyke hart door zorg belemmerd wierd.

2 MICHEL ADRIAANSZ DE RUITER,

Ach! zocht gy, naar myn' wensch, ten top van staat gerezen,
Nadezen min gevreesd, en meer bemind te wezen!
Word, (dit zy 't loon van 't geenik voor u heb bestaan,)
Van strengen raadshêer, steun van ieder onderdaan.

DE JONGE VALKENBURG.

Uw zoon, die nooit de gunst zyns vaders zal vergeten,
Word, zo hy 't zeggen durft, met onrecht streng geheten.
Voorzien van weinig volk dat ons geloof belyd,
Omringd van heidenen, genegen tot den stryd,
Door volk welks groot getal, aan de uitgestrekte zoomen
Van 't Wÿstiyke Afrika, met reden is te schroomen;
Op welks geschroeyden huid en hoogst misvormd gelaat
Natuur een verf verspreid met recht door ons gehaat;
Welks bloed van 't vuur der zon, gezeteld in deze oorden,
Een hitte ontleent die slechts zich tempren laat door moor-
den,

En schaars zich koelen laat, dan in 't veel kouder Bloed
Van ons, wier heerschappy 't, zyns ondanks, eeren moet;
En welks verwoedheid hen zo verr' zich doet verloopèn,
Dat zy, uit vrekheid, ons hun bloed, als slaafsch, verkoopen:
Door zulk geboefte omringd, verwyderd van ons land,
Hou' hier de vrees alleen de woestheid in den band.
Een diep ontzag, gevergd van onze landgenooten,
Moet in dit zwart gespuis 't ontzag voor ons vergrooten.
De vreugd, die 't volk deez' dag om myn verheffing uit,
Betoont ons dat ons volk myn strengheid niet misduid.

VALKENBURG.

(gen:

De schynghans van een' rang, myn zoon, verblind u de oo-
Gy kent het volk niet, neen! door nieuwigheên bewogen,
Gelyk het vlak der zee door 't buldren van den wind,
Is 't by elk nieuwigheid tot uiterstens gezind. (schouwen:
't Voegt u de vreugd des volks op 't hoogst bedaard te aan-
Een heerscher moet het volk beminnen, en mistrouwen.
Geloof my vry, myn zoon, hoe vreemd het u ook schyn',
't Gemeen neigt schaars tot vreugd dan om verheugd te zyn:
Het ziet u dezen dag ten top van staat verheven,

Dus

Dus waant het aan zyn vreugd den toom te moeten geven;
 't Grypt een gelegenheid om zich één' dag te ontslaan
 Van zorgen zyns beroeps ten hoogste gretig aan.

Het redenkavelt niet by 't uitgelaten tieren,
 Of 't beter zich door u dan my zal zien bestieren;
 Genoeg is 't als hun hart zich slechts door vreugd verkwikt.
 Natuur, die wyslyk werkt, heeft dir hoogst wys geschikt;
 Nooit moet het wuft gemeen zyn' wāren stand bezinnen:
 't Voel' schaars de afhankelijkheid, wanneer 't die zal be-
 minnen.

Wat ons betreft, myn zoon! 't aanzienlykst ampt van staat
 Is een zorgkwekend goed, dat in de dood vergaat.
 Hoe u 't gezag bekoor', 't is noch voor my verborgen
 Of hy die zich verbind voor 's volks geluk te zorgen,
 Of 't volk, dat blindlings buigt voor de opperheerschappy,
 Het meest beklag verdient, en slaaf te noemen zy.

Wat uw begrip betreft van zwartzynde onderzaten...
 Hoe! voegt ons, Christnen! hen om hunne verf te haten?
 Natuur, die op bevel haars meesters 't all' verriecht,
 Verbond de deugd van 't hart aan 't blank noch 't zwart
 gezigt:

Wy zyn, bestraald door 't licht dat zy, helaas! ontberen,
 Verfoeilyker dan zy, zo wy door dwang hen deeren.
 De mensch sproot uit één' stam: natuur wil dus geē
 dwang.

Doch, dit ter zy' gesteld, bedenk uw waar belang.
 De Brit, baldadig trots op 't vreeslyk zeevermogen,
 Dreigt ons op nieuw met een' der bloedigste oorelogen.
 Dat volk, dat in zyn land alle overheersching vloekt.
 Daar 't op de zee voor zich een overheersching zoekt;
 Onwillig ooit gerust een' konings wil te hooren,
 Daar 't zich van zyns gelyk' vernoegd laat ringeloren;
 De vryheid tegen 't hof der koningen verweert,
 En van den wil des volks met drift de wet begeert;
 Heeft reeds, door Holmes vloot, naar dit gewest gedreven,
 Ons op dees kust bewys van vyandschap gegeven.

4 MICHEL ADRIAANSZ DE RUITER,

Want gy den neger, ééns afkeerig van uw' dwang,
Genegen, en gereed ten dienst van uw belang?

DE JONGE VALKENBURG. (men:

De Britten, hoe geducht, doen my in 't minst niet schroo-
De Ruiters is gereed ter zee hen op te komen.

Die held, die meer dan ééns hen de eer der zege ontdroeg,

En menigmaal den schrik in hunne vloten joeg,

Behoeft niet eens de magt der Britten aan te randen;

Zyn naam alleen verschrikt die waterwingelanden.

Die Holmes, 't hoofd der vloot eens volks ter zee geducht,

Is reeds De Ruiters magt, zelfs zonder slag, ontvlugt;

Hy durft, schoon ruim zo sterk, niets met De Ruiters wa-
gen...

Tot Holmes val heeft slechts De Ruiters op te dagen!

Goërede is reeds verheerd, en, volgens 't jongst bericht,

Heeft Neêrlands admiraal daar de ankers reeds gelicht,

Om zich tot onze hulp te spoeden door de stroomen.

Wy hebben thans voor 't eerst De Ruiters komst ver-
nomen:

't Geen van zyn wys beleid een sprekend blyk verstrekt,
Is, dat hy dezen togt zo kunstig heeft bedekt.

Hy, voor wien de overmagt zo dikwyls is bezweken,

Behoeft geen negerhulp om Neêrlands smaad te wreken.

Zyn zeldzaam kryggeluk, zyn deugd, zyn dapperheid,

Zyn roem, alom bekend, zyn wonderbaar beleid,

Dit alles maakt den held ontzaglyk in elks oogen.

Zo hy den bystand eischt van 't binnenlandsch vermogen ..

Geef, Hemel! dat myn moed den fieren zeeheld blyk'.

VALKENBURG.

Wensch liever dat uw deugd de deugd des helds gelyk'.

Hy, 't hoofd van Neêrlands vloot, vrymagtig in 't gebieden,

Wint, door bestraffing zelfs, het hart der oorlogslieden,

En tempert steeds, zo 't slechts met de eer der wet besta,

De strengheid van de wet, barmhartig, met genaê.

Tracht, wilt ge u zien gevreesd en tevens aanbeden,

Dien held in 't spoor der deugd onwrikbaar na te treden.

't Is,

't Is minzame ernst, myn zoon! die meest de menschen vlet.
 Begin uw landbestier met goedertierenheid
 Toon altyd grooter zucht tot goedheid dan tot straffen.
 Gy ziet u door 't geval gelegenheid verschaffen,
 Te toonen dat uw hart op 't edelst vatbaar is
 Voor 't geen een' held meest eert, dat is de deerenis.

La Borde, die my ééns 't wraakzuchtig krygsvermogen
 Van 't woest Fantynsche volk tronwhartig heeft onttoogen,
 Ja, met zyn lyfsgevaar, my, die u 't leven gaf,
 Heldhaftig heeft bevryd van slaverny of graf,
 Toen 't negervolk, beroerd door 't boos beleid der Britten,
 Een' aanval deed op 't geen wy op dees kust bezitten;
 La Borde, (die dit volk, ten steun van onze magt,
 Door moed en wys beleid, heeft aan myn zy' gebragt,)
 Door last des raads, daar hem een doodslag wierd verweten,
 Verwezen tot de koord, ten ladder afgesmeten,
 Doeh op een wondre wyz', gelyk gy weet, gespaard,
 Word, andermaal ter straffe, in 't kerkerhol bewaard.
 De raad begeert zyn bloed.. Mogt gy die strengheid stuiten!

DE JONGE VALKENBURG.

Duld dat uw zoon, mynheer! zyn mening vry moge uiten.
 'k Beklaag La Bordes lot; maar ik beklaag den man,
 Omdat men zulk een lot hem waardig noemen kan.
 't Is waar, zyn heldenvuist, zyn yver spaarden 't leven;
 Maar kon dit tot een' moord dien krygsman vryheid geven?
 Want, hoe men 't ook beschouwe, een haatlyk tweegevecht
 Is moordery, wat eer de dwaling daaraan hecht.
 Gy waart het die, ten loon zyns moeds, dien ik moest roe-

men,

Hem, van gemeen' soldaat, tot hopman deed benoemen:
 Dus hebt gy hem betaald voor 't geen hy heeft bestaan.
 Zyn misdryf heeft daarna zyn' roem te niet gedaan.
 Gyzelf, gy hebt den raad niet kunnen overreden
 Deez' krygsman niet te doen het strastooneel betreden;
 En wilt gy dat uw zoon zyn landbestier beginn'
 Met inbreuk op de wet, spyt ieders wederzin?

6 MICHEL ADRIAANSZ DE RUITER.

VALKENBURG.

Neen, verr' van met dien eisch uw' fieren geest te kwellen,
Wilde ik alleen u doen tot uitstel overhellen:
Wacht tot 's lands admiraal hier aangekomen is,
En smeek dien held dat hy La Bordes lot beflisf'.
De strengheid van de wet ontzegt dien krygsman 't leven:
Wat ik tot zyn behoud erkentlyk heb bedreven,
De meerderheid des raads, de sterke stem der wet,
Heeft my het sparen van den schuldigen belet.
Het lot wil u, myn zoon, meer gunst dan my betoonen;
Licht kunt gy redden hem dien ik niet kon verschoonen.
Wanneer 's lands admiraal, (met ongeduld verwacht,)
Het vonnis van den raad, naar mynen wensch, verzagt,
Zal nooit de fiere raad zich billyk kunnen stooren,
Om 't geen...

DE JONGE VALKENBURG.

De raad zal nooit van uitstel willen hooren:
Ongaarne zal men hem zyn rechten af zien staan.
Men drong my reeds ter straf van myn' gevangen aan.
Hoe veel ik hier vermag, men kan my kwalyk vergen
In 't groeiend' landgevaar den raad des lands te tergen.
Indien ik 't vonnis schors, ik kwets hem in zyne eer.

T W E E D E T O O N E E L.

[VALKENBURG, DE JONGE VALKENBURG,
EEN HOOFDMAN.

DE HOOFDMAN.

La Bordes echtgenoot verzoekt gehoor, mynheer!
VALKENBURG.

Wys haar niet af, myn zoon. Toon haar uw mededoogen.
Wees met de tranen van elendigen bewogen.
Ontzeg den toegang niet aan treurenden.

DE JONGE VALKENBURG.

Welaa!

Te-

Tegen den hoofdman.

Zy kome.

Tegen zyn' vader.

Ik ben bereid om haar te woord te staan.

Doemt gy my myn bestier, ô Hemel! aan te vangen
Met stryden met natuur, de wet en myn belangen!
Is dit myn lot! Men komt.

D E R D E T O O N E E L.

VALKENBURG, DE JONGE VALKENBURG,
MEVROUW LA BORDE.

MEVROUW LA BORDE.

Het belge u niet, mynheer,
Dat ik op dezen dag, zo gunstig voor nwe eer,
In 't midden van uw vreugd om 't ampt u opgedragen,
By 't algemeen gejuich, u nadren darf met klagen.
Geen sterfling deelt zo veel als ik in uw geluk...

Ach! deelde ook Valkenburg in myn' gerechten druk!
Men zegt, en dit gerucht doet my dit uur u nadren,
En jaagt elk oogenblik den doodschrik door myn adren,
Dat gy, op drang des raads, myn' dierbren echtgenoot
Op overmorgen zult doen straffen met de dood:
Is 't waarheid? zal men hem op nieuw ter strafplaats rukken?

DE JONGE VALKENBURG.

Myn hart neemt waarlyk deel in de angsten die u drukken;
Acht my niet koel op 't zien van uwen tranenvloed;
'k Ben daar gevoelig aan, zo veel ik 't wezen moet.
Uw ramp spreekt in myn hart, gelyk 't betaamt; maar echter
De wet en 't heilig recht spreekt sterker; ik ben rechter,
En meer, 'k ben hoofd van 't recht; en dus betaamt het my
Dat de inspraak van de wet by my steeds heilig zy.
Ik heb, zelfs dezen dag, dit weet gy, dier gezworen
De wetten te achten, niets dan haren eisch te hooren.
De raad verwees, uit naam van 't recht, uw' echtgenoot,

8 MICHIEL ADRIAANSZ DE RUITER,

Ter straffe eens tweegevechts, ter straffe eens moords, ter dood;

Daar nu de koord geenszins den schuldigen deed sneven,
Is 't vonnis niet voltoerd, dus blyft het vonnis leven.
De moorder heeft zyn schuld niet aan de wet betaald.
Intusfchen is noch 't uur der doodstraf niet bepaald.
Vraag my niets meerder af in deze omftandigheden.

MEVROUW LA BORDE.

Helaas! hy zal dan weêr het ftraftoneel betreden!
Ik word op nieuw gedoemd ter wachting van een' ftag
Die my het hart verfcheurt! Afgrysfelyke dag,
Waarop myn echtgenoot, door beulen aangegrepen,
Zich zag, op last des raads, ter fchand' en ftrafplaats fleepen,
Daar hem het fmaadlykst lot, ô finart! was toebereid,
Ik zal u wederzien, maar met meer yslykheid,
La Borde, éénmaal als dood ter ftrafplaatfe afgenomen,
Zal in der beulen arm niet anderwef bekomen!...
Afgryfelyk lot! ô Pyn, die my het hart doorsnyd!

DE JONGE VALKENBURG.

Wyt uw' gemaal zyn lot, en 't geen gy leed en lyd.
't Was niet genoeg een' man in 't openbaar te ontlyven,
(Die daad waar' noch aan drijf, fchoon ftrafbaar, toe te
fchryven,)

Neen! nadat de onverlaat zyn' vyand heeft gewond,
Durft hy hem, halfontzield, noch kwetfen op den grond.
Is niet de ftop een loon te zagt voor zulk een boosheid?

MEVROUW LA BORDE.

Zyn gade pryst geenszins zo woest een fpooreloosheid;
'k Beken, door 's vyands val was myn gemaal voldaan;
Maar wat kan drijf, mynheer, den mensch niet doen be-
ftaan?

Wie leeft 'er die gehoond, getergd, gebragt tot woeden,
Zich altyd voor 't geweld der gramfchap kan behoeden?
Wierd myn gemaal te verr' door toorn' vervoerd, de man
Die hem mishandeld heeft was zelf daar de oorzaak van.
Hy hield gewond niet op myn' echtgenoot te hoonen.

Kan

Kan zo veel ongelyk La Borde niet verschoonen,
 Is een te heete drift, (dat merk van 't Fransche bloed!)
 Doemwaardig, denk, mynheer! aan 's hooners overmoed.
 De booswicht, na onzind in schandtaal uit te spatten,
 Bestond, voor 't oog myns mans, onkuisch my aan te
 vatten;

En toen myn echtgenoot my voorstond, volgens plicht.
 Gaf noch zyn hooner hem een' slag in 't aangezigt. (ren,
 Wat man van moed zal, ziende een zwakke vrouw ontee-
 En dat zyne eigen vrouw, haar rechten niet verweeren?
 En welk een man op de aard' zal dulden dat, daarna,
 De schender van zyn vrouw in 't aangezigt hem sla?
 Voeg hier de teêrheid by des rangs van oorlogslieden:
 De onteerde krygsmān ziet door ieder zich onvlieden
 Als eereeloos, tot dat zyn moed zyn zaak beslif';

En denk dat myn gemaal een hoofd van 't krygsvolk is.
 Te verr' getrokken wraak volgt licht een schendig hoonen.

DE JONGE VALKENBURG.

Dit pleiten kan geenszins uw' echtgenoot verschoonen.
 De weg tot klagen, dien de raad hier nimmer sloot,
 Stond open, zo voor u als voor uw' echtgenoot.
 Zo rang een' oorlogsmān tot moorden recht zal geven,
 Wat sterfing zal gerust by krygsvolk kunnen leven?
 Des krygsmāns woestheid strekt den burgren reeds ten
 schroom;

Men kent zyn toomloosheid: de wet hou' die in toom.
 Niets spreekt La Borde voor in 't woeste wetverbreken.

MEVROUW LA BORDE. (spreken!

Spreekt niets hem voor mynheer!.... Ach! laat zyn dienſten
 Hy heeft uw' vaders hoofd onttrokken aan de dood,
 En schonk 't Fantynsche volk ons volk ten bondgenoot.

VALKENBURG, tegen zyn' zoon, ter zyde.

Geef haar en mygehoor. Doe ééns uw strengheid zwichten.

DE JONGE VALKENBURG, tegen zyn vader.

La Bordes dienſtbewys was 't voorschrift van zyn pligten.
 Ik heb 't u reeds gezegd, uw gunst heeft hem voldaan.

10 MICHIEL ADRIAANSZ DE RUITER,

Myn pligt verëischt en raad en wetten voor te staan.

Ik bid meternst, mevrouw! my langer niet te kwellen.

MEVROUW LA BORDE, *zich aan zyne voeten werpende.*

Duld dat ik smeeken moog' de doodstraf uit te stellen,
Tot Neêrlands admiraal. . .

DE JONGE VALKENBURG, *haar opbeffende.*

Verg my geen zaak, mevrouw,

Die my in landkrakeel onfeilbaar wikklen zou.

Door 't vonnis in de magt des admiraals te geven,

Wierd onzen raad door my eene onëer aangevreen:

't Zou zyn alsöf die zelf geen kundigheid bezat,

En tot bestier van 't recht een' ander noodig had.

Ikzelf moest, en met recht, zyn ongenoegen vreezen:

'k Was lid des raads, ik heb La Borde meê verwezen;

Zou 't niet onbillyk zyn, dat ik, (thans oppethoofd,

Van wien de raad zich niets dan alles goeds belooft,)

Een vonnis, dat hy my benevens zich zag vellen,

Aan de uitspraak van het hoofd van Neêrlands vloot deed

Gy ziet dat ik uw heê niet zonder overleg, (stellen?

Niet zonder reden die gegrond zyn, u ontzeg.

Schryf my geen wreedheid toe. Ik zou, zo 't kon geschieden,

U in uw ongeluk met yver bystand bieden;

En zal met blydschap zien dat straks myn vader waag'

Te vragen van den raad 't geen ik ongaarne vraag.

't Verzoek door my gedaan zou voor bevel verstrekken,

En dit, gy ziet het klaar, zou morrery verwekken.

Bedenk, de zekerheid des lands is in deez' staat

Gegrond op de eendragt van 's lands hoofd en van den raad.

't Is waar, op myn bevel moet alle weêrstand vlieden;

Doch willende in dees zaak verzoekend' niet gebieden,

Begrypt gy licht dat ik, hoe hard u dit ook vall',

Noch minder myn gezag gebruiken kan, of zal.

'k Vervoeg my daar de raad my plegtig zal begroeten.

VIERDE TOONEEL.

VALKENBURG, MEVROUW LA BORDE.

MEVROUW LA BORDE.

Mynheer, myn toeverlaat! ik val aan úwe voeten.
 Het wreed belang dat my te helpen hem verbied,
 Weêrhoud u, vry van rang, om my te helpen niet.
 Uw drift voor de eer des raads, zo menigmaal gebleken,
 Zal, als gy spreekt, in 't hart der strengste raden spreken.
 De trouw van myn' gemaal spreekt in uw edel hart,
 Myn droefheid slaat dit uur u meer dan ooit met smart...
 Gy merkt myn beê. Wat baat een werkloos mededoogen!

VALKENBURG.

Het grieft en streelt die niets ter hulp der deugd vermogen:
 Het medelyden strekt den waarlyk braven man
 Ter foltring, als 't de deugd in nood niet baten kan;
 En 't streelt nochtans zyn ziel, dat zy zich voelt ontvonken
 Door de eêlste drift die ooit het schepsel is geschonken,
 Ô Hemel! moet die gift, dat onwaardeerlyk goed,
 Die dubble werking doen op Valkenburgs gemoed!
 Verwys, daar hy zo veel voor de onschuld wil verrichten,
 Zyn mededoogen niet voor werkloosheid te zwichten.
 Het is úw ramp, myn kind! die my het hart doorsnyd:
 Ik lyde op 't wreedst, met u, omdat gy schuldloos lyd,
 En omdat ik om beide een' weg tot troost te banen,
 Helaas! geen middel weet dan 't storten dezer tranen.

MEVROUW LA BORDE.

Hoe! zal de raad, mynheer, als hy u nadren ziet,
 Uw voorstel....

VALKENBURG.

Ach! gy kent den aart der grooten niet.
 Meest dorstig naar gezag, zal, schoon zy 't loos verbergen,
 Een voorfeldat hunn'rang te ontluistren schynt hen tergen:
 Zy weten een verzoek, hoe heusch hen

T W E E.

12 MICHEL ADRIAANSZ DE RUITER,

Als hen 't verzoek mishagt, met heuschheid af te slaan.
 Dit stond ontwyfelbaar my van den raad te wachten.
 Myn zoon kon best den geest des strengen raads verzagten:
 Hy kon, aanvaardend' zyn aanzienlyk ampt van staat,
 Het doen eens gunstbewys opdringen aan den raad.
 Dit was myn hoop. . . Helaas! herinner, tot myn smarte,
 My niet in dezen staat myn' zoons hoogmoedig harte.
 Beklaag my: de eerste dag waarop hem 't volk begroet
 Als landvoogd, in myn plaats, kost my een' tranenvloed.
 O Hemel! doe met spoed den admiraal hier landen! (den.
 Myn hart trekt door den vloed zyn vloot naar deze stran-
 In zyn gewenschte komst bestaat myn hoop alleen.

MEVROUW LA BORDE.

Wel! wanhoopt gy den raad te treffen door gebeên, (ken,
 Hoop dat gy 't hart uws zoons bewegen zult, door smee-
 My toe te staan slechts ééns met myn' gemaal te spreken.

VALKENBURG.

Helaas! wil dan het lot zo gruwzaam op ons woên,
 Dat gy niets smeeken kunt waaraan ik kan voldoen?
 Bedenk, dat tot den man dien 't zwaard des rechts zal doo-
 Byna in ieder land, de toegang is verboden. (den,
 Nochtans, myn kind! ik zal, hoe hopeloos 't ook zy,
 Het hart myns straffen zoons... Maar, hoe! wie nadert my?

VYFDE TOONEEL.

VALKENBURG, MEVROUW LA BORDE,
 EEN HOOFDMAN.

DE HOOFDMAN.
 Vergeef dat ik u stoor'. Wy zien van deze vesten,
 Mynheer, een kloeke vloot, ons nadrende uit het Westen.
 Ons oog, gewapend door een sterk aantrekkend glas,
 Bespeurde op ééne kiel, schoon die de verfte was,
 Het merk eens schouts by nacht aan de achtermast ge-

Uw zoon heeft my tot u met dit bericht gezonden.
Men wenscht dat deze vloot haast op de reë verschyn'.

VALKENBURG.

Zo 't niet De Ruiter is, het zal zyn voortogt zyn.
Ga heen. Ik zal terstond my by myn' zoon begeven,
Myn kind! Ik voel myn vreugd in 't bang getmoed herleven!
Die rasfe komst der vloot verschaft, in dezert staat,
Eene andre bezigheid dan straffen aan den raad.
De Ruiter is naby! Wy zyn ons leed te boven!
Ik kan van zyne deugd my niets dan goeds beloven.
Gy kent zyne inborst niet; maar ik ken die voor lang.

MEVROUW LA BORDE.

Ach! had die held uw hart, of had gy zynen rang!

Einde van het eerste bedryf.

T W E E D E B E D R Y F.

Het Tooneel is in het voorportaal van den kerker.

E E R S T E T O O N E E L.

MEVROUW LA BORDE, EEN HOOFDMAN.

DE HOOFDMAN.

Stel u gerust, mevrouw! Gy zult La Borde spreken,
 Dit zeldzaam gunstbewys is geen ongunstig teeken:
 Een heimelyk gesprek word nimmer toegestaan
 Met hem die zéker zal de doodstraf ondergaan.
 Wy achten uw' gemaal, zyn lot doet ieder zuchten;
 Zyn lyfsgevaar kan u niet meer dan my doen duchten.
 De staat van ongeluk is die gesteltenis,
 Waarin de mensch bespeurt of hy beminlyk is.

MEVROUW LA BORDE.

All' wat ik kan, mynheer! in deze omstandigheden,
 Waarin myn hart door hoop en doodsangst word bestreden,
 Is u te danken voor die edelheid van hart,
 Die u doet deelen in La Bordes bitter smart.
 Die edelmoedigheid doet my genoeg bespeuren,
 Dat ge in den kerker hem niet troostloos hebt doen treuren.
 De gunst, waarvan ge my voor hem veel goeds belooft,
 Ben ik verplicht aan uw gewezen opperhoofd,
 Die zyn' gestrengen zoon daartoe heeft kunnen nopen,
 En my op 't edel hart des admiraals doet hopen.

DE HOOFDMAN.

Men pryst De Ruiters hoog: men zegt dat inderdaad
 Zyn hart meer tot genaë dan strafheid overflaat.
 Zelfs zegt men zyne deugd gaat verr' 't gerucht te boven.

MEVROUW LA BORDE.

Ik heb geen reën, mynheer, dat ik 't niet zou geloven:
 De gryze Valkenburg, die niemant ooit bedroog,

Pryst

Pryst by aanhoudendheid De Ruiters deugden hoog.
 Doch, buiten dit, de hoop, die doorgaans 't hart der menschen

Geloven doet all' 't geen zy waar te wezen wenschen,
 Doet my geen' twyfel slaan aan held De Ruiters deugd:
 Het is die hoop alleen die thans myn ziel verheugt.
 Ontsluit myn' echtgenoot. „Ik voel myn leden beven!”

DE HOOFDMAN.

Ik ga op 't oogenblik daartoe bevelen geven.
 Ik weet myn' last, mevrouw. Verwacht in dit vertrek
 Met hem om wien gy weent een ongestoord gesprek.

T W E E D E T O O N E E L.

H MEVROUW LA BORDE, *alleen.*
 Hoe sryden hoop en vrees gestaëg in myn gedachten!...
 Maar moet ik siddrend' hier myn' echtgenoot verwachten?
 O Ja! La Bordes lot hangt van den vlootvoogd af;
 Men zegt de grooten zyn meêdoogenloos en straf,
 En 't hoofd der vloot behoort voorzeker tot de grooten...
 Maar gryze Valkenburg, uit edel bloed gesproten,
 Doet my ten klaarste zien, door 't deelen in myn smart,
 Dat alle grooten niet onmenschlyk zyn van hart.
 Hy roemt den admiraal: waarom zyn woord te vreezen?
 Hy is alom geächt, hy zal myn voorspraak wezen!...
 Wyk, vrees! die weinig baat, en slechts ons wee vergroot.

D E R D E T O O N E E L.

MEVROUW LA BORDE, LA BORDE.

LA BORDE, *driftig toeschietende, en haar ombelzende.*

Geliefde wederhelst!

MEVROUW LA BORDE, *weenende, in zyne armen.*
 Trouwhartige echtgenoot!

16 MICHIEL ADRIAANSZ DE RUITER,

LA BORDE.

Weêrhou die tranen toch, die my het hart doorboren.
Door wien is my 't geluk van u te zien beschoren?
Wien danke ik deze gunst? die my hoogst dierbaar is,
Schoon zy niets goeds voorspelt in dees gesteltenis.

MEVROUW LA BORDE.

Dank gryzen Valkenburg dat gy my moogt aanschouwen.

LA BORDE.

Ik kan geen' enklen stap van dezen held mistrouwen.
Spreek, gaf men my ter gunst tot dit bezoek bevel?...
Of zegt gy anderwerf voor eeuwig my vaarwel!
Ontzie my niet, spreek vry; voldoe aan myn begeeren:
Wat zal myn noodlot zyn?

MEVROUW LA BORDE.

Het kan, het zál verkeeren!

Ten minste Valkenburg, die waarlyk vrome man,
Dien ik geloven moet, verzekert my daarvan.

LA BORDE.

Zo hy 't verzekren durft, wat staat ons dan te vreezen?
Wat doet, by zo veel hoop, u dan zo treurig wezen?

MEVROUW LA BORDE.

Wie kan het geen hy mint, gelyk zyn eigen hart,
Gevoelloos lyden zien?

LA BORDE.

Verban, verban die smart.

Indien een schelmstuk my myne eer had doen verkorten;
Dan voegde 't u met recht dien tranenvloed te storten;
Maar 'k heb uwe eer, myne eer, vol moeds, door 't staal
gered,

En ben dus 't offer slechts der strengheid van de wet.

Maar wat kan Valkenburg u doen verzekring geven,
Dat niet ten tweedemaal myn vonnis is geschreven?
Onthef myn hart van schrik, dien my het sterven baart,
Om u, geenszins om my: gy kent La Bordes aart!

MEVROUW LA BORDE.

De Hollandsche admiraal, die hier in 't kort zal landen,
De

De Ruiter, heeft uw lot volkomen in zyn handen;
 En gryze Valkenburg bezweert my dat die held
 in goedertierendheid zyn hoogste glori stelt.
 De gryzaart, die u acht, wiens deugd ons is gebleken,
 Belooft my zelf voor u den admiraal te spreken.
 Schep moed, myn echtgenoot! wie leeft 'er die een' man
 Als eedlen Valkenburg een bede ontzeggen kan?
 Myn liefde doet my 't all' van zynen yver hoopen!

LA BORDE.

Een zwakke hoop, helaas! die haast tot niet zal loopen.
 Uw liefde is 't all' voor my; maar, tot myn' bittren druk,
 Verzwaart die liefde alleen La Bordes ongeluk:
 't Beseft van 't wee, dat ze u om myn gevaar doet lyden,
 Moet in dit oogenblik myn hart op 't felst doorsnyden;
 Naardien uw ydle hoop, alleen uit liefde ontstaan,
 Als hoop vervliegt, uw hart te dieper wond' zal slaan.
 Ach! hoe kan Valkenburg, door zulk een hoop gedreven,
 Van myn bevryding u met grond verzekring geven?
 Vergeet hy dat zyn zoon, uit achting voor den raad,
 My aan myn yslyk lot vollrekt bevolen laat? (ten,
 En kan hy ooit met grond van 't hoofd der vloot verwacht
 Dat hy de raden belg', ter gunst van ydle klagten?)

MEVROUW LA BORDE.

De last des ongeluks spoort u tot wanhoop aan.
 'k Weet dat de ramp in ons de wantrouw doet ontstaan;
 Maar laat haar nevel thans uw' geest niet meer bevangen.
 De jonge Valkenburg, gedrongen door belangen
 Den raad te ontzien, volgt slechts wat hem 't belang gebied;
 Maar Neêrlands admiraal kent die belangen niet:
 Die held heeft aan de wrok des raads zich niet te stooren;
 De raad, hoe fel gebelgd, kan hem niet ringelooren.
 't Kost alles hem één woord: „ik eisch 't!” en alles zwicht.

LA BORDE.

Dat zy zo; maar dat woord is waarlyk van gewigt;
 't Is voor een' staatsman veel daarvan gebruik te maken.
 Laat ons 't gewis gevaar niet voor ons zelv' verzaken!

B

't Is

18 MICHEL ADRIAANSZ DE RUITER,

't Is mooglyk dat myn geest, bedwelmd door 't ongeluk,
Te veel gevaren ziet, tot meerdring van myn' druk;
Maar hoop, ruim zo bekwaam als smart om 't oog te bliu-
den,

Kan ook aan schyn van heil u doen een toevlugt vinden:
Beproeven we, onbedwelmd, aan 's tyds gesceltenis,
Of hoop of vrees voor ons het meest bedrieglyk is.

Waant gy 't in 's lands gevaar De Ruiters zaak te wezen,
Hoe weinig hy 't gemor der raden heeft te vreezen,
Dat hy, op Valkenburgs, of uw', of iemants drang,
Zich menge in een geval voor hem van geen belang?

Wat raakt hem of men my op nieuw verwyz' tot sterven?
Waarom toch zou hy my genade doen verwerven?

Om Valkenburgs verzoek! Maar wat in in deez' staat
Hem nutter, Valkenburg? of 't ligchaam van den raad?
Is 't heden zyn belang, al wil by my verschoonen,

Den raad door 't scheuten van zyn vonnis fel te hoonen?
Moet ooit dees ryke kust van tweedragt zyn bevryd,
Het is vooral in deez' hoogst haghelyken tyd.

Heeft de admiraal de spyt der raden niet te vreezen,
Hun vriendschap moet nochtans hem aangenamer wezen
Dan hunne vyandschap, die hy niet zoeken zal

Door een' verwezen man te onttrekken aan zyn' val.
Wie dit vertronwen durft kent weinig 't hart der grooten, ..
MEVROUW LA BORDE, *met drift.*

Gy dwaalt: het hoofd der vloot, uit lagen stam gesproten,
Heeft in een' armen staat, die nooit 's mans luister krenkt,
Geleerd hoe in den nood zyn medeschepfel denkt.

Hy weet wat waarde elk mensch, hoe arm, of hoog ver-
heven,

By 't aanzien van de dood natuurlyk hecht aan 't leven;
De man, die in een stulp op 't land is voortgebragt,
Is hem, als mensch, zo waard als 't vorstelykst gellacht.

Dit is niet vreemd: de nood doet ons aan deugd gewennen;
Men dient om mensch te zyn zichzelf' eerst zwak te
kennen.

Geloof my, de admiraal is van die grooten niet,
 Wier oog meêdoogenloos hun mindren lyden ziet.
 Uw trouw voor Valkenburg, den zeeheld aangeprezen,
 Uw moed, alom bekend, uw dienst aan 't land bewezen,
 De wondre zeldzaamheid van uw berucht geval,
 't Gaat vast dat alles op den vlootvoogd werken zal!
 't Geen ieder van hem zegt maakt hem onze achting waar-
 dig.

Verdenk de grooten toch niet allen, wees rechtvaardig.
 's Helds roem is te algemeen, dan dat dit spoorloos zy.
 Nooit spreekt het ganfche volk de taal der vleijery.

L A B O R D E.

Het volk fchat, inderdaad! vol onbezonnen yvers,
 Het fchoon der daden naar den rang des daadbedryvers.
 Als een aanzienlyk man een goede daad verricht,
 Zy groeit in ieders mond, ze is groot in elks gezigt;
 Daar wat een burger zich ook loflyks moog' vermeten
 Meest flauwlyk word geroemd, en spoedig word ver-
 geten.

De goedheid van den held, geroemd fchier buiten maat,
 Zou zo beroemd niet zyn waar' hy geen man van staat.
 Dat gryzen Valkenburg het alles gunftig fchyne!
 Hy oordeelt ieders hart ten allen tyd' naar 't zyne.
 En fchoon De Ruiters heeft in lagen staat geleerd,
 Wat fmart de droefheid baart, zyn staat is lang verkeerd.
 De menfchen zyn doorgaans in lagen stand meêdoogend';
 Maar 't lot hen uit hun Niet ten top van staat verhoogend';
 Schryft hen, by 't wiflen van hun ftandgefteltenis,
 Die ftrenge koelheid voor die grooten eigen is. (ken,
 Doch hoe De Ruiters zucht voor 't menschedom zy geble-
 Zyn ftrenghed doet niet min de waereld van hem fpreken.
 Bedenk dit. Oordeel nu of ik van zulk een' man,
 In weêrwil zyns belangs, vergifnis hopen kan.

MEVROUW L A B O R D E, na een weinig
 zwygens.

Gemaal! moet uwe vrees my, éénsflags, 't all' doen vreezen!

20 MICHEL ADRIAANSZ DE RUITER,

Na een poos hem sterck te hebben aangezien, peinzende en ter zyde.

„De gunst des admiraals moet niet onzeker wezen;

„En evenwel, 't gaat vast, zy kan onzeker zyn...

„De vrees myns echtgenoots is niet ontbloot van schyn!”

LA BORDE.

(len.

Spreek, wat besluit uw hart? 't Schynt heimlyk zich te kwel-

MEVROUW LA BORDE, *uit haar gepeins tot de uiterste levendigheid overgaande.*

Uw noodlot aan uzelv', en dat terstond! te stellen.

De Hemel stort daartoe my 't middel in den zin!

LA BORDE

Wat wilt gy zeggen? Spreek! Wat middel valt u in?

MEVROUW LA BORDE.

Een middel dat uw hart geenszius zal kunnen wraken,

Dat van De Ruiter u zal onafhangelijk maken,

Dat gryzen Valkenburg de moeite sparen zal

Van u door zyn verzoek te onttrekken aan uw' val,

En dat zyn' strenge zoon, en al de trotse raden,

Terwyl ons ieder roemt, met schand' zal overladen.

Dat middel is... de vlugt! maak u daartoe gereed.

LA BORDE, *met verwondering.*

Wat dekt me in 't uitgaan voor 't gezigt der wacht?

MEVROUW LA BORDE, *met vervoering, hem*

om den bals vallende, by de band nemende

en, na een weinig zwygens, hem met

tederheid aanziende.

Dit kleed!

LA BORDE, *met verbaasdheid, zich van haar losrukkende.*

o Hemel!

MEVROUW LA BORDE, *op hem toetredende, met drift*

Schiet het aan, om zeker weg te vlugten.

Vermomd in myn gewaad hebt gy geen wacht te duchten.

Hou, als gy uit dit hol voorby de wachten trekt,

(Als

(Alsöf gy bitter weende,) uw aangezigt bedekt.
 Win onze woning straks, en laat uw vlugste slaven,
 En zy, die van hun trouw de sterkste proeven gaven,
 U vergezellen door de boschen, of langs 't strand,
 Tot by 't Fantynsche volk dat diep zich houdt in 't land.
 Gy wist voor lang hoe trouw die negers u beminden:
 Gy zult dat dapper volk licht tot uw hulp verbinden.
 Ik geef, zo ge uw gewaad my voor myn kleedren gunt,
 U tyds genoeg dat gy dit vlek ontvlieden kunt:
 Ik zal, om 't hoofd der wacht alle achterdocht te onttrekken,
 Op deze tafel 't hoofd met mynen arm bedekken,
 Alsöf de hevigheid van 't pynlyk harteleed
 My 't spreken moeilyk maakte, en 't daglicht schuwen deed;
 En, om des hoofdman oog zolang 't kan zyn te blinden,
 Zal hy, wat hy ook zegg', volstrekt my spraakloos vinden:
 Dus eer hy merken kan hoe loos hy wierd misleid,
 En hy u volgen doe, zyt gy in veiligheid. (spreken!
 Verwerp myn' voorslag niet; gy moet dien niet weêr-
 't Lot heeft u lang vervolgd, gy kunt op 't lot u wreken:
 Daar 't u tot op deez' dag zo hoogst ongunstig is,
 Schonk 't nochtans ons één gunst: één lyfsgestaltenis!
 Bedien u van die gunst om 't lot met roem te straffen
 Voor al zyne ongunst: 't zal niet licht my kans verschaffen
 U weêr alleen te zien: want word uw dood bestemd,
 Dan is de toegang tot dit kerkerhol gestreind.
 Kom, gryp het middel aan dat ik u aan durf bieden,
 Om strengen Valkenburg, den raad, de dood te ontvlieden,
 't Is lofelyk met geduld te lyden 't geen men moet;
 't Is pligtlyk, als men kan, 't gevaar te ontgaan met spoed.

LA BORDE.

All' wat ik hoor ontroert me! ik ben naauw' tot myzelven!
 Moet gy, myn gemalin! myne eer dien afgrond delven!
 Tot welk een' prys stelt gy myn leven in myn hand?
 Gy wilt slechts dat ik leve, al leve ik in de schand'?
 'k Heb u getoond uwe eer meer te achten dan myn leven,
 En gy, gy wilt myne eer een' wisfen doodsteek geven!

Had ik min waarde aan de eer dan 't levenslicht gehecht,
 Ik stond nu niet ten doel aan 't strenge wraakgerecht.
 Ik, vlugtende, u ter prooi der trotle rechtband laten! ...
 Ik zou myn vrienden, myn trouwhartige soldaten,
 Myn broeders, die ik steeds naar waarde heb geächt,
 Wier trouw my lichtnis in myn bloed heet toegebragt,
 Bedriegen! en daardoor gelegenheid verschaffen
 Aan stuggen Valkenburg om hen op 't strengst te straffen!
 Gy zoud de gunst eens mans bewogen met uw' rouw,
 Eens vrinds, die, hoogst gerust op onze goede trouw,
 Bewerkt dat ge uw' gemaal in 't kerkerhol moogt spreken,
 Misbruiken! en op 't snoodst de goede trouw verbreken!
 'k Zou leven met de blaam dat ik u hulploos liet! ...
 Verwacht van uw' gemaal zo groot een lafheid niet!
 De ladder en de strop zyn min voor my te duchten,
 Dan 't denkbeeld is der schand' van op die wyz' te vlugten.
 De dood my toegedacht is wreed voor 't oog alleen;
 Maar ze is niets voor den man die haar durft tegentreên:
 De pyn word uit gevoel, uit anders niets! geboren;
 't Gevoel word door de straf, in 't vonnis, my beschoren,
 Byna niet aangedaan; ten ladder afgestort
 Is ons gevoel straks weg; dus is ons lyden kort.
 Maar op een laffe wyz' de goede trouw te schenden,
 Ten koste van onze eer gevaren af te wenden,
 Te leven met de blaam, dat ons het leven meer
 Behaaglyk is dan 't hoogst van 's menschen goed, onze eer;
 Dit alles baart den man, die heeft geleerd te sterven,
 En denkbeeld heeft van de eer, meer smart dan 't licht te
 derven.

Laat uw' gemaal, wiens pligt eischt dat hy 't middel doen?
 Dat ons ontëert, vergaan; en gy... bewaar uw' roem.

MEVROUW LA BORDE.

Gy wyst myn' voorslag af! Gyzelf, gy eischt te sneven?
 Gy wilt dat ik u derv'? ... 'k Zal u voldoening geven!
 Maar waan niet dat ik laf in deez' gehaten wal
 By die barbaren, die u dreigen, leven zal.

Toen ik u de eerste maal naar 't moordschavot zag rukken,
Liet my de krankte, ontsiaan uit drang van ongelukken,
Niets dan een afscheid toe, dat my het hart doorsneed;
Dit hart, door tyd gewoon aan 't onverdraaglyk leed,
Kan thans het groot besluit, waarvan 't hier all' zal beven,
Volvoeren, tot bederf van wie u wil doen sneven.

Ik zeide u eens vaarwel, ik denk daarvan, en zy!
'k Zeg u thans weêr vaarwel, maar op eene andre wyz'.
Ik, door uw reên met schrik om uw gevaar bevangen,
Wil van De Ruiters gunst uw hoofd niet af doen hangen;
Ik stel, uit liefde, uw lot trouwhartig in uw magt,
Dewyl ge uit zucht voor my zyt in 't verderf gebragt;
Gy viind het minder wreed door een ontêrend sterven
Uw gade, tot haar dood, uw' bystand te doen derven,
Dan, met haar bitter wee, dat ze om u lyd! begaan,
Haar liefde één pooging u ter redding toe te staan...
Een kieschheid zo barbaarsch zal schaars naar tranen hoo-
Wel! daar ik, nevens u, u aanmerk als verloren, (ren!
Schiet my niets over dan dat ik dees plaats begeev',
U redde door geweld... of voor deez' kerker sneev'.
'k Zal voor 't Fantynsche volk in 't rouwgewaad verschy-
nen:

Min wreed dan gy, naardien 't zal deelen in myn pynen,
Zal 't, op den strengen aart des landvoogs reeds verstoord,
Daar 't u bemint, door my ten opstand aangespoord,
Zich, voegende aan de zy' van Englands waterbenden;
Ter breking van uw boei naar deze muren wenden.
De neger zal my grootsch de dood trotseren zien,
En, moedig uit den aart, myn pooging bystand biên.
Het bloed des raads, die wreed uw bloed wil doen vergieten,
Zal, zo men ons weêrstaat, in deze muren vlieten;
Of 't volk door my geleid zal my, in 't oorlogswoên,
Verdelgen zien door 't rot dat u wil sneuveln doen.

LA BORDE, *haar wederhoudende.*

Vertoef, wanhopigel... Ach! myn bloed verstyft in de adren!

MEYROUW LA BORDE.

Besluit dan... 't is te laat! 'k Zie Valkenburg ons nadren.

VIERDE TOONEEL.

MEVROUW LA BORDE, VALKENBURG,
LA BORDE.

M VALKENBURG *met levendigheid.*
Myn vrienden! komt, fchep moed, en weest verheugd
met my:

Wy zien de gantsche vloot: De Ruiters is naby.
Hy, die ons harteleed voorzeker zal genezen,
Die held, alom bemind, zal binnen 't uur hier wezen.
Maar, hoe! van waar die schrik, geprent op 't aangezigt!

MEVROUW LA BORDE.

Myn vader, ach! uw deugd heeft reeds genoeg verricht.
Gy hebt ons klaar doen zien hoe sterk onze ongelukken,
Die zonder voorbeeld zyn, u op het harte drukken.
Reeds hebt gy van uw' zoon een weigring ondergaan...
Wat by De Ruiters u de vriendschap doe bestaan,
Om een' gemaal die zich de dood niet wil onttrekken,
In 't uiterst van den nood, met kracht ten steun te strekken,
Ong oeg voorziet daarin geenszins die zekerheid
Waarmede uw goedheid ons zo gunstig heeft geveid.
Dus, niet voorziende om wis La Bordes boei te slaken...

Wanhopig.

'k Zal, door ééne enkele daad, de waereld kenbaar maken,
Dat liefde, ééns aangespoord tot wanhoop, in den nood
Oncindig sterker is dan de yzing voor de dood.

Zy vertrekt, met de uiterste drift.

VYFDE TOONEEL.

VALKENBURG, LA BORDE.

L VALKENBURG.
La Borde, welk een schrik mag haar den geest ontroeren?
Wat mag haar opzet zyn? wat tracht zy uit te voeren?
Wat

Wat spoort haar, daar myn hulp haar trouw ten dienst wil
 staan,
 Dat haar verheugen moest, tot zulk een wanhoop aan?
 't Bericht der komst van 't hoofd van Neêrlands water-
 magten, (ten,
 De Ruiter, van wiens aart men niets dan goeds kan wach-
 Op wiens meêdoogendheid zy straks noch heeft gehoopt,
 Is de oorzaak dat zy nu wanhopig my ontloopt!
 Van waar die omkeer toch? Wat doet haar alles vreezen,
 Daar ze alles hopen mag? Kan ik haar smart genezen,
 Het word op 't oogeblik door my in 't werk gesteld.

L A B O R D E .

Geen smart hield ooit myn ziel meer dan dit uur bekneld!
 Zo gy uw hulp, mynheer! my gunstig wilt doen blyken,
 Volg straks myn echtgenoot'; laat zy u niet ontwyken.
 Haar hart is teêr en fier, en zulk een hart kan licht,
 Door wanhoop overheerd, niet hooren naar den pligt.
 In 's Hemels naam, vlieg heen! 'k Heb verder niets te
 smeeken,
 Dan dat ge my vergunt myn reden af te breken.

Z E S D E T O O N E E L .

V A L K E N B U R G , *alleen.*
 Verliezen wy geen' tyd: voldoen wy aan zyn beê,
 Doorgronden wy haar wit, en de oorzaak van haar wee.
 Het laatste grieft myn hart, het eerste doet my vreezen.
 Ze is zwak: de zwakke mensch kan licht uitsporig wezen.
 Voorkomen wy meer ramps, verdryven wy haar smart.
 De zorg voor 's naasten heil is de eêlste pligt van 't hart.

Einde van het tweede bedryf,

DERDE BEDRYF.

Het Tooneel is in de groote zaal van het kasteel.

EERSTE TOONEEL.

VALKENBURG, MEVROUW LA BORDE.
een soldaat.

Zeg andermaal, myn kind! gy hebt geen leed te vrees-
 'k Moet jegens uw' gemaal altyd erkentlyk wezen:
 't Is op zyn' sterken drang dat ik u hier bewaar'.
 Ik vrees uw wanhoop meer dan uw' gemaals gevaar.
 Daar hy my weigren blyft 't geen gy ontwerpt te ontdek-
 ken,

En 't my niet mooglyk is u uw geheim te onttrekken,
 Ja ik door langer drang daartoe geen pooging doe,
 Is 't billyk dat myn zorg u voor uzelf behoef.

Doch zwygen wy hiervan. De Ruiters is gekomen:
 'k Heb van zyn' schout by nacht, op 't oogenblik, vernomen
 Dat Neêrlands admiraal myn' zoon verzoeken doet,
 Dat niemant, wie 't ook zy, hem aan zyn boord begroet'.
 Dit 's anders de eerste pligt van opperhoofd en raden.
 Zo nedrig is de held, beroemd door groote daden.
 Geloof toch dat ik nooit met waan u heb geveleid:
 De grond van myne hoop is zyn menschlievendheid.

MEVROUW LA BORDE.

Hoe zeker u de grond van uwe hoop moog' schynen,
 Uw hoop kan uit myn hart myn' angst niet doen verdwy-
 't Begrip ééns enklen mans beslist La Bordes lot: (nen.
 Het brengt hem in myn' arm, of 't brengt hem op 't schavot:
 Men heeft van 't kloekst vernuft een wanbegrip te vreezen.
 De gunst des admiraals moet niet onzeker wezen;
 En evenwel wie staat, tot lichtnis van myn pyn,

My

My in dat deze gunst niet zal onzeker zyn?
 De Ruiters is een mensch, dus vatbaar voor verblindings.
 Ik heb van 't menschlyk hart slechts weinig ondervinding,
 Dus word een ydle schrik my mooglyk ingeprent;
 Maar myn gemaal, myn heer, die 't menschedom beter kent,
 Den aart der grooten hart heeft weten na te sporen,
 Wheet dat zy meer 't belang dan 't mededoogen hooren.
 Een oog door tyd verlicht bedriegt zich zelden; maar...

VALKENBURG.

Een oog door ramp verblind ziet doorgaans veel gevaar.
 Is uw gemaal, myn kind, schaars vatbaar voor verblindings,
 Ik heb van 't menschlyk hart een langer ondervinding,
 Myn oog is niet bedwelmd door walm van tegenspoed,
 'k Ben in myne eerste jeugd by grooten opgevoed;
 Befef dus wien van ons gy meer geloof moet geven,
 My, of een' driftig' man, door doodsangst aangedreven.
 Ik ken den admiraal; ik kende hem toen hy
 In nyvren Lampfins dienst noch voer ter koopvaardy;
 En heb tot op dit uur geen reden om te vreezen,
 Dat hy niet heden noch dezelfde man zou wezen,
 Die hy in lagen staat, voordezen, is geweest,
 Dat is, meêdoogend', groot, en nedrig van geest.
 Ik zelf heb Van Der Zaan, zyn' schout by nacht, gesproken;
 En dees heeft in myn hart noch meer de hoop ontfloken
 Waarmede ik met vermaak, in uwe omstandigheid,
 Uw droefheid, my ten troost, gedurig heb gevleid.

De brave vlootvoogd komt. Ik wacht hem met verlangen!

(fangen,

Trec, daar myn pligt verëischt hem in dees zaal te ont-
 In 't gindsche zyvertrek. Bedwing u; nader niet,
 Voor dat gy, op myn' last, 't bestemde teeken ziet.

*Zy vertrekt, en de soldaat plaatst zich, op den
 wenk van VALKENBURG, voor de deur
 van haar vertrek.*

T W E E D E T O O N E E L.

DE RUITER, VALKENBURG, DE JONGE
VALKENBURG. *Hoofden der vloot, scheeps-
kapiteinen, raadsbeeren. hoofdlieden; en
soldaten, aan den ingang.*

DE RUITER.
Men stake een eerbewys dat ik geenszins verwachtte,
Dat ik altyd ontweek, en altyd weinig achtte.
De staatkunde, eigenbaats en heerschzuchts booze spruit,
Vond al die ydle praal voor hare dienaars uit,
Om hunnen rang by 't volk, dat licht zich laat verblinden,
Ten steun der dwinglandy meer aanzien te doen vinden.
Hy, die zyn broosheid kent, zoek', doende all' 't geen hem
Voldoening in zyn hart: al 't ovrige is een last. (past,
Laat ons, door kryg gedreigd, den dierbren tyd besteden
Aan 's lands verdediging, en niet aan kleinigheden.
De zucht voor 't land alleen verdient den eerenprys;
Uw yver tot 's lands dienst strekk' my voor eerbewys.
Men doe de vloot voorzien: dit 's de eerste myner zorgen.

Tegen één' der kapiteinen.

Gy voert de lichtste kiel: vertrek van hier op morgen.
Uw rogt zy Westlyk heen langs deze kust gericht,
Doch hou, zo veel gy kunt, het land in uw gezigt.

Tegen één' anderen kapitein.

Gy, steven Zuidlyk aan.

Tegen beiden.

En zo gy langs de vloeden
Een kiel of vloot verneemt die her waarts schynt te spoeden,
Doet, door uw zwaarst gefchut, dit straks ons volk ver-
staan;

Wykt, schietende, achterwaarts, en houd dus op ons aan.

Tegen de hoofden der vloot, en verdere kapiteinen.

U voegt het boven all' het zeevolk in te toomen.

Vergunt geen groot getal gelyk aan land te komen.
 Myn vrienden! van wier trouw ik allen dienst verwacht,
 Gy weet hoe hoog myn hart de tucht by 't zeevolk acht;
 Men kan niet zonder haar een vloot met vrucht bestieren.
 Maar wacht u, straffende, ooit die drift den toom te vieren
 Die, ééns aan 't woen, den mensch een' mensch doet zyn in
 schyn:
 Bestiert uw benden zegt; denkt dat zy menschen zyn.

D E R D E T O O N E E L.

DE RUITER, VALKENBURG, DE JONGE
 VALKENBURG. *Soldaten, aan den ingang.*

DE RUITER.
Mynheer, die dezen dag aan dees gedreigde stranden
 Het zorglyk hoog bewint u ziet gesteld in handen,
 Aan wien ik op dit strand my van myn pligten kweer,
 Uw vlyt zy met myn vlyt te dienste des lands besteed.
 Onze eerste zorg in 't wee, dat wy met reden vreezen,
 Is meester van het hart van 't volk des lands te wezen.
 Is 't min beschaafd dan wy, het heeft geen' minder' moed,
 En 't waagt voor wien 't bemint, met blydschap zelfs, zyn
 bloed;

Voor al 't Fantynsche volk. Vertrouwt gy dat die benden,
 Ten val van 't Britsche volk, zich yeldwaarts zullen wen-

DE JONGE VALKENBURG. (den ?)

o Ja! Uwe edelheid hou' zich verzekerd van
 Een volk waarvan men niets dan goeds verwachten kan.
 't Was eerst, door list des Brits, tot Englands dienst ge-
 wonnen,

't Had zelfs reeds tegen ons de vyandschap begonnen;
 Maar van hun dwaling, door den Brit hen ingestort,
 Genezen door ons volk, was deze kryg slechts kort.
 Zy hebben van hun trouw ons blyk by blyk gegeven.

30 MICHEL ADRIAANSZ DE RUITER,

VALKENBURG.

Eén krygsman deed dit volk met ons in vriendschap leven,
Mynheer! Het achtte hem, zo om zyn' stouten aart,
Als om zyn minzaamheid; en hy is achting waard':
Zyn vuist bestreed hun magt, zyn tong bestreed hun dwa-
En by den roem, verdiend door deze zegepraling, (sing;
Voegt hy noch de eer dat hy me ontrukkt heeft aan de dood,

DE RUITER.

Wie is die oorlogsmans?

VALKENBURG *wenkt den soldaat, die terstond
de deur ontsluit, waaruit MEVROUW LA
BORDE schieelyk ten voorschyn treed. en zich
aan de voeten des admiraals werpt. Ter-
wyl vervolgt de gryzaart, tegen den
admiraal.*

Zie hier zyne echtgenoot',
MEVROUW LA BORDE, *de kniën des admiraals
ombelzende.*

ô Ja! ik ben 't, mynheer! Zie hier de droeve gade
Eens oorlogsmans hoogst waard' uw edelheids genade.

DE RUITER, *met verwondering, baar op
beffende.*

Wat 's dit! De gade eens mans, die zo veel heeft bestaan;
Smeekt my genaë voor hem! Wat heeft hy dan misdaan?

MEVROUW LA BORDE.

Zyn misdryfsproot uit de eer, myne eer terwraak, te hooren.
Hierom is myn' gemaal 't afgrysyk lot beschoren.

DE RUITER.

Die taal verwekt my smart, en veel verwondering!

DE JONGE VALKENBURG.

't Geval haars echtgenoots is waarlyk zonderling.
Indien 't uwe edelheid op 't gunstigst mogt behagen
Dit wonderbaar geval zich voor te hooren dragen,
Ik stel voorzeker dat, by 't hooren van de schuld,
Gy 't vonnis van den raad niet wederspreken zult.

DE RUITER.

Of 't my behaagt? Ik eisch 't uit uwen mond te hooren.

Tegen MEVROUW LA BORDE.

Draag zorg 's lands opperhoofd niet in zyn reën te stooren.

Tegen DEN JONGEN VALKENBURG.

Spreek vry.

DE JONGE VALKENBURG.

Haar echtgenoot was hier gemeen soldaat,

En kreeg, ten loon zyns moeds: van ons een' hooger staat.

Toen noch 't Fantynsche volk, door Englands list be-
drogen,

Besloot met Neêrlands volk stoutmoedig te oorelogen,

Besloot myn vader, (door een valsch gerucht misleid,
Als öf slechts weinig volk zich had door 't bosch verspreid.)

Van weinig volk verzeld, den vyand weg te dryven,

Het bosch te zuivren, niets daarin te laten blyven,

En 't all' met schrik te slaan voor Neêrlands wapenkracht,

Wanneer hy onverhoeds zich zag in nood gebragt.

Hy wierd, aan 't hoofd zyns volks naauw' boschwaarts
ingedrongen,

Aan alle kanten fel door overmagt besprongen;

En 't ongelykst gevecht dat iemant immer zag

Voorspelde al 't volk, als hem, den laaften levensdag.

Zyn vuist, die wondren deed, voelt zich de kraecht begeven:

Hem was alreë geen hoop in 't stryden bygebleven,

Dan zyn vergrysd kruin, en zyner benden bloed,

Op 't duurst te levren aan 't Fantynsche moordgebroed;

Wanneer La Borde, (dus is haar gemaal geheten,)

Zich hebbende in den drom van 't zwart gespuis gesmeten,

Den vyand zo veel werks verschaft met de kling,

Dat zich myn vader redde, en niet één wonde ontfing.

Na zulk een stoute daad, die ieder held moet roemen,

Heeft hem myn' vaders gunst tot hoofdman doen benoe-
men;

Maar naauwlyks in dien rang gevestigd, heeft zyn hand

Eén' onzer burglary dolzinnig aangerand,

En

En met de kling, ten dienst van Neêrland hem gegeven,
 Door meer dan ééne wond', verwoed gebragt om 't leven.
 Waarom 's lands eedle raad, naar eisch van Neêrlands wet,
 Den moorder daadlyk heeft in hechtenis gezet;
 En, om hier in 't vervolg den tweestryd min te vreezen,
 Nadat hy wierd verhoord, hem tot den strop verwezen.
 Dit vonnis, dat op wet, op schuldbekentenis,
 En welzyn van 't gemeen volmaakt gegrondvest is,
 Wierd daadlyk uitgevoerd; en burgers en soldaten,
 't Waande alles hem ontzield. Maar naauwlyks afgelaten
 Van 't dwarshout, opgericht tot zyn verdiende straf,
 Vernam men dat hy noch bewys van leven gaf;
 En door behulp der kunst, verlost van ons leven
 Gedreigd in zynen loop, wierd hem de kracht hergeven.
 Dus wierd de man, wiens val 's lands hooge raad besloot,
 Herboren op 't schavot uit zyn gewaande dood.

'k Behoef uwe edelheid nu verder niet te ontdekken.
 's Lands eedle raad zag niets dan 't vonnis half voltrekken:
 Dat vonnis eischt met recht des bloedvergieters bloed;
 't Eischt dat de dood de straf onfeilbaar volgen moet.
 Daar nu de moorder leeft, eischt wet, belang en reden,
 Dat hy ten tweedemaal ten ladder op zal treden.

DE RUITER.

Is 't waarheid? Durfde uw man zyn' medemensch verslaan?
 Heeft hy door moordery zyn' roem te niet gedaan?
 En durft gy, vol van hoop, zyn voorspraak u vermeten?
 Ja hem, ten trots des raads, genade waardig heten?

MEVROUW LA BORDE.

Hy heeft als man van eer zyn' vyand neêrgelegd.

DE RUITER.

Betaamt een' man van eer een Godloos tweegevecht?
 Zyn 't niet de Goddelyke en menschelyke wetten
 Die tegen 't tweegevecht met nadruk zich verzetten?
 Wie tegen één van twee zichzelf' baldadig kant
 Is een vermeetele schelm, of hy heeft geen verstand;
 Wat staat de maatschappy dan niet van hem te wachten,
 Die,

Die, door zyn drift beheerscht, haar beiden durft verachten?
 Doch 't is de reden zelf die 't tweegevecht verbied,
 Al hoonde 't ook de wet, den steun der volken, niet:
 Kan ooit op de aard' wel iets meer onrechtvaardig wezen,
 Dan dat in een geschil, (uit welk een' grond gerezen,)
 De magt gelaten word aan hem die onrecht deed,
 Ter moording van den man die schuldloos onrecht leed?
 En dit geschied, zodra men 't recht door 't staal verdedigt:
 Want wie verzekert ons dat hy die is beleedigd,
 Zal overwinnaar zyn op 't einde van 't gevecht?
 Gelyk en ongelyk verkrygen dus één recht.
 Ik denk niet dat één mensch op de aarde ooit zal beweeran,
 Dat hy, wiens overmoed een' ander durft ontëeren,
 Gelyk heeft in zyn zaak wanneer hy slechts verwint;
 Want wie dit staande houd is inderdaad ontzind.
 Zo die Godlooze stryd wierd ongestraft gelaten,
 't Waar' met den welstand uit des volks, in alle staten:
 Waar toch zou eenig volk met veiligheid bestaan,
 Zo elk zichzelve ter wraak de hand aan 't staal mogt slaan?
 De losse jongeling, of deugniet, best bedreven
 In 't voeren van de kling, waar' meester van elks leven.
 De minst geëfende in 't bestieren van de kling
 Stond dan ter prooije aan guit, of woesten jongeling.
 Het leven, 'thoogste goed dat wy op de aarde ontfangen,
 Behoort niet van de kling van dwazen af te hangen.
 Is, alles wél beschouwd, het haatlyk tweegevecht
 Geen schaamtlooze inbreuk op het Godlyke recht?
 Het leven is den mensch door 's Hemels gunst gegeven;
 Hy is het dus alleen die recht heeft op ons leven;
 Dus is het tweegevecht, schoon 't schelm en dwaas bekoort,
 Een inbreuk op dat recht, een weg tot wreeden moord.
 't Waar' bilyk hen die zich op 't recht der kling vertrou-
 wen,
 Tot veiligheid des volks, de handen af te houwen.
 De reden, geen geweld, bestisf' der menschen zaak;
 De Godsdienst en de wet verbieden alle wraak.

's Lands overheid alleen zy in elks zaak meestersse:
Haar voegt alleen het zwaard, als 's Hemels dienaresse.

MEVROUW LA BORDE.

Uw taal, mynheer, is sterk, zy is vol edelheid.
Verbeeld u niet dat ik voor 't recht des tweestryds pleit'.
De burger kan volmaakt zich naar uw' wil gedragen;
Maar wie moet inderdaad den krygsmā niet beklagen!
Indien hy door 't geweer zichzelven recht verschafft,
Word hy, als moordenaar, door de overheid gestraft;
En zo hy wrakeloos zich hoonen laat, of kwellen,
Is hy zyne achting kwyt by med- en rotgezellen.
Hy heeft dus, als zyne eer verwoed word aangerand,
Geen keur dan straffschavot, of leven vol van schand'.
Verschoon my, myn gemaal was nevens my beleedigd,
En heeft, als oorlogsmā, zichzelve en my verdedigd.

DE RUITER.

Hy was een oorlogsmā ten dienste van den staat,
Geenszins ten dienst van u, of zyn' ontzinden haat.
Hy droeg zyn kling om 't land, op hoog bevel, te wreken,
Niet om zichzelve ter wraak zyn' vyand neer te steken,
Niet om in zyn geval, ter straffe eens vyands woēn,
Zo die te ontvlieden waar', zichzelven recht te doen.
Ik zal, wat zyde ik ook in 't rechtsgeding moog' kiezen,
Uw beider ongelyk niet uit het oog verliezen;
Maar wraak en moorden staan zo min den krygsmā vry,
Als 't armste medelid van deze burgery.
Word enig oorlogsmā door woord of daad beleedigd,
Hy wend' zich tot het recht; hy zy door 't recht verdedigd.
Niets maakt hem magtig tot het oefnen zyn'er wraak;
Niets maakt hem, 't recht ter spyt, tot rechter in zyn zaak.
De wet die moord verbied raakt alle stervelingen.
Niets geeft den krygsmā recht naar iemants hals te dingen,
Dan kryg, waarin de magt die over ons gebied
Verantwoord voor al 't bloed dat 's krygsmāns staal vergiet.
Toen de Opperhemelheer Zyn wet ons heeft gegeven,
Heeft Hy den krygsmā nooit deez' regel voorgeschreven:
„ Wan-

„Wanneer uw inemensch u hoont door daad of woord,
 „Beproef of gy uzelv' kunt wreken door een' moord;
 „Of waag uw hoogste goed aan uwen hooners woede;
 „Hy wasch', na 't hoonen, noch zyn hand in uwen bloede”.
 Zyn wet was algemeen: „Wie iemants bloed vergoort,
 „Zy door der menschen hand geleverd aan de dood”.
 Geen wet by eenig volk heeft ooit die wet weersproken.

MEVROUW LA BORDE.

Myn echtgenoot, helaas! heeft zich uit nood gewroken.
 't Waar' met zyne eer gedaan, zo 't geen hy onderging...

DE RUITER.

't Is een erbarmlyke eer die steunt op 't recht der kling!
 Wat zonderling begrip! Hoe! moet de kling bewyzen
 Dat wy hoogst waardig zyn dat ons de menschen pryzen?
 Word iemant eerloos door een' schelders schendend
 woord?

Wie is meer achting waard' die honden blaffen hoort,
 En hen niet waardig acht door slag of schop te straffen,
 Of hy die tegenblaft, en dus hen meer doet blaffen?
 Een mensch geneigd tot slaan of schelden dient gevreesd,
 Gelyk een dolle hond, of ander razend beest:
 Wie wederscheld of snyt maakt zich tot zyns gelyken;
 De ware man van eer zal zwygend' hem ontwyken.
 Zyne eer rust op zyn deugd; en dees houd eeuwig stand,
 Hoe vinnig ook door woord of daden aangerand.

MEVROUW LA BORDE.

Uwe edelheid verschoon de menschelyke driften.

DE RUITER.

(schiften.)

De mensch heeft redenkracht om 't goed van 't kwaad te
 Hy weet, de reden en de Godsdienst leert hem dit,
 Dat hy, schoon hy een hart dat zondig is bezit,
 Onëindig veel kan doen om in dat hart te snooren
 All' wat zich tegen 't geen dat lofelyk is doet hooren.
 Had niet het schepsel kracht tot zelfverbetering,
 Dan waar' hy nooit strafwaard', wat gruwel hy beging.
 De Hemel heeft den mensch, in alle levensstaten,

36 MICHEL ADRIAANSZ DE RUITER,

Begunfigd met de kracht om 't kwaad te kunnen laten;
En wie een gunst versmaad, die hem de Hemel gaf,
Verdient, by ons beklag, met allen recht zyn straf.

MEVROUW LA BORDE, *zich aan zyne voeten
werpende.*

Ach! laat beklag, mynheer! in uwen boezem spreken;
En laat La Bordes trouw voor hem genade smeeken.

DE RUITER, *baar opheffende.*

'k Beklaag hem inderdaad, gelyk ik elk beklaag
Die waard' is dat zyn ziel den last van 't misdryf draag',
En voel, om zyne trouw, tot zyn behoud my sporen;
Maar 't recht heeft ook zyn stem, die ik niet min moet
hooren.

Ik acht menschlievendheid, ik acht en moed en trouw,
Maar 't achtbaar, 't heilig recht acht ik niet min, mevrouw!
Zo, zonder de achtbaarheid van 't heilig recht te krenken,
't My doenlyk zy genade aan uw' gemaal te schenken,
Vertrouw vry dat dit hart, vol zucht voor de eer van 't
recht,

De kreet van 't menschenbloed geenszins genade ontzegt.
All' wat ons by den last eens staatsampts troost moet geven,
Is magt tot sparing van der medemenschen leven;
En als een staatsampt meest ondraaglyk wezen moet,
't Is als de pligt ons dwingt tot storting van hun bloed.
Ach! mogt ik in 't gedrag uws echtgenoots niets vinden,
Dat tot den wreedsten pligt ons billyk moet verbinden!
Hoe 't hiermee wezen moge, ikzelf, ik wil terstond
't Geen hem bezwaart of dient vernemen uit zyn' mond.
t Betaamt my niet uw hoop op zyn behoud te voeden,
Of uw benepen hart door sidring te doen bloeden:
Vertrouw nochtans, schoon ge u door hoop niet ziet ge-
vleid,

Myn deernis met uw lot, en zucht tot billykheid.

VIERDE TOONEEL.

VALKENBURG, DE JONGE VALKENBURG,
MEVROUW LA BORDE. *Eén soldaat, in
het verschiet.*

MEVROUW LA BORDE, *tegen den opperbe-
welhebber.*

Mynheer! zie my, beschreid, voor u ter neêrgebogen.
Thans verg ik in den nood niets van uw mededoogen
Waardoor gy met 's lands raad in twist geraken kunt,
Neen! 't smeeken om één gunst zy my alleen vergunt.
Gy hoort hoe de admiraal, wiens strengheid my doet
beven,

Als rechter, myn' gemaal terstond gehoor zal geven:
't Gaat vast dat hy van u, als kundig van 't geval
Dat my elendig maakt, getuignis vergen zal;
Laat my, dit is myn beê, van u geen strengheid vreezen:
Verschoon La Bordes drift, zo veel 't zal mooglyk wezen.

DE JONGE VALKENBURG.

Denk niet dat ik u hoor met een verhard gemoed.
La Bordes weldaad spreekt: ik hoor de stem van 't bloed,
Ik hoor zyn groote trouw bewezen aan myn' vader,
Den dienst aan 't land betoond, en uw verdriet tegader;
Maar verg' my, hoe dit all' op my ook werk', mevrouw,
Geen daad die 't hoofd der vloot op 't hoogst mishagen zou.
Hy acht de waarheid hoog. Zyn strengheid doet u vreezen;
Moet zy, in mynen rang, my niet ontzaglyk wezen?
'k Zal doen 't geen my betaamt. De toestand van den staat
Ejscht heden andre zorg, en dat ik u verlaat'.

V Y F D E T O O N E E L.

VALKENBURG, MEVROUW LA BORDE,
een soldaat.

Ziedaar de maat gevuld van 't geen ik had te schroomen!
Ziedaar den grond van hoop voor eeuwig my benouwen!
Thans zie ik klaar, hoe sterk beneveld door myn pyn,
Wat burgers in den nood, en wat de grooten zyn.
Myn vader! kan uw hart in dezen staat noch hopen?
Uw zoon... Helaas! hoe koel is hy myn oog ontloopen!

VALKENBURG.

Ik ken den admiraal, ik ken myn' zoon... Hoe 't zy,
Zwyg van myn' zoon, en hoop op 't hoofd der vloot en my.
De Ruiters taal was streng, dit lyd geen tegenspreken;
Maar uw' gemaals geval is slechts hem half gebleken:
Het wierd hem inderdaad ongunstig voorgesteld.
Ik heb het aangehoord, en deed myzelv' geweld
Ter breidling van een drift die my niet zou betamen;
Men moet geen hoofd des lands voor 't hoofd der vloot be-
schamen.

Ik duchte dat uw hart, vervoerd door bittren rouw,
Ten nadeel van myn' zoon zich niet bedwingen zou.
De Ruiters, die zich licht aan zulk een drift zou slooren,
Zal tyds genoeg van my 't geen hy moet weten hooren:
'k Stel vast dat de admiraal, in zulk een zwaar geval
Myn' zoon verhoorend', zich met my beraden zal.
Alsdan zal ik, doch verr' van mynen zoon te hoonen,
Den admiraal 't geval in 't ware licht vertoonen.

Intusfchen, mogt elk mensch, op 't hooren van uw' nood,
't Afgryfelyk tweegevecht meer fchuwen dan de dood!
Hy dien daarin het ftaal word in de borst gedreven,
Is min beklagenswaard' dan hy die blyft in 't leven.
Mogt elk, zodra hy voelt dat hem zyn drift verheert,

Be.

Begrypen, 't zy hy valt of 't zy hy triomfeert,
Dat hy, (hoe spoorlooze eer zich moog' hier tegen kanten,)
De rampbewerker word van al zyn bloedverwanten!

Wat u betreft, myn kind! ach! sta my gunstig toe,
Dat ik aan 't sterk verzoek van uw' gemaal voldoe...
Keer in dit zyvertrek! Met uw verdriet bewogen,
Tracht ik me één oogenblik te onttrekken aan uwe oogen.
Dit zuchtend' hart, een wyl door eenzaamheid ontlast,
Beraamt te beter 't geen tot uw behoud my past.

Tegen den soldaat.

Verzel mevrouw alom. Men laat' haar niets ontbreken.

Z E S D E T O O N N E E L.

M MEVROUW LA BORDE. *Eén soldaat.*
Men tracht myn' echtgenoot verwoed naar 't hart te
steken.

Men kerkert me op zyn beê, hy snyd den weg my af
Dien ik heb in te slaan tot zyner beulen straf,
'k Moet siddren als ik denk aan 't hoofd der watermagten,
Van 't opperhoofd des lands staat my geen' troost te wacht-
ten;

Noch word in zo veel wee myn ziel met hoop gevleid...
Wat foltring is zo wreed als deze onzekerheid!

Einde van het derde bedryf.

VIERDE BEDRYF.

*Het Tooneel verbeeld het zelfde vertrek waarin
het eerste bedryf is afgespeeld.*

EERSTE TOONEEL.

DE RUITER, *aan een tafel gezeten, met het
vonnis des gevangen en schryftuig voor zich.*

*Eén hoofdman, en soldaten, aan den ingang,
tegen wie de admiraal zich wend, en,
een wenkende te vertrekken, zegt:*

Leid uw' gevangen hier.

*De deur van het vertrek word gesloten; waarna
de Admiraal, op eene treurige wyze, het
vonnis inziende, na een weinig peinzens,
vervolgt:*

Zyn dienst zou dan niets baten!...

Opstaande, en op den voorgrond tredende.

Ziedaar dan 't smaaklyk zoet van hoog verheven staten,
Naar wier bezit het hart zo onophoudlyk haakt!
Hoe spoorloos is de mensch met hoog gezag vermaakt!
De mensch is, inderdaad! hoe ook als wys geprezen,
Veel min een redelyk, dan redenerend wezen.
Steeds haakt hy naar geluk, en zoekt het in een goed
Dat zyn' bezitter kwelt, daar 't duizend zorgen voed.
Ten minste is 't wigtig ampt waartoe ik ben verheven,
Die rang die, ongezoekt, door 't lot my is gegeven,
In 't oog van hem die niet door schyngoed word verrukt,
Een wezentlyke last, die 't hart gevoelig drukt.
'k Had waarlyk meer geluk toen ik, van elk vergeten,
By myn gelieft geslacht gerust myn brood mogt eeten,
Ja toen, (hoe dikwyls was 't dat ik dien tyd herriep!)
Ik, in den laagsten staat, in Lampsins lynbaan liep,
Dan nu my 't wigtig ampt van vlootvoogd is beschoren.

Behaagt het 's Hemels gunst myn' hoogsten wensch te
hooren,

Dan zal geen zoon van my ooit, tot zyn droefenis,
Bevinden wat myn post, of eenig staatsampt is.
't Is niet genoeg zyn' rang met luister te onderschragen,
Voor 't welzyn van den staat angstvallig zorg te dragen,
Den roem van 't vaderland manmoedig voor te staan,
Een' vyands magt en list met kunst te keer te gaan,
Zich wreed genoopt te zien tot bloedvergiëgend stryden,
Te peinzen om den slag te zoeken, of te myden,
Te leven in de vrees, als 't lot ons ééns bedriegt,
Dat onze roem éénslags met ons geluk vervliegt,
Dat slechts één enkele flap, hoe yvrig wy ook waken,
Ons niet alleen veracht, maar zal elendig maken,
En dat, schoon 't los geluk ons al bestendig vleit,
Ons loon zal afgunst zyn, of koele ondankbaarheid,
Ja dat men, inderdaad, wanneer we één ampt begeven
Aan hen die 't lot verplicht in onzen dienst te leven,
(Hoe de amptbegevingsmagt ons dwalend hart bevall')
Tien hateren, en één' ondankbren maken zal;
Dit 's alles niet genoeg; dit 's alles niets te noemen
By dien geduchten pligt om tot de dood te doemen...
Te doemen tot de dood! Dat woord, dat woord alleen,
Ontroert myn ingewand! Het scheurt myn hart van één!
ô Hemel! hoe uw wil en schikking dient geprezen,
Waarom de Ruiters hart tot zulk een' pligt verwezen!
Is 't hem geen smart genoeg dat hy in menschenbloed
De veiligheid zyn lands bestendig vesten moet?
Dat hy by 't naar gekerm verwekt by bloed te plengen,
Ja in de elend' des krygs, zyn' leeftyd door moet brengen?
Moet hy noch buiten kryg, ten dienste van zyn land,
Het leven van den mensch gesteld zien in zyn hand?
Is dit uw wil? Welaan! uw gunst verlicht my de oogen.
Bestier myn zucht voor 't recht, bestier myn mededoogen;
Verlicht den last myns ampts, tot mindring myns verdriets;
Want zonder uwe hulp is 's menschen wysheid niets.

T W E E D E T O O N E E L.

DE RUITER, LA BORDE, *Eén hoofdman, en
soldaten.*

Elendige! tree toe. Gy doet dan op uw wezen
Den toestand van een hart bevryd van wroeging lezen!
Hooft gy de stem van 't bloed dat uwe vuist vergoot,
Niet tevens met de smart der schuldlooste echtgenoot?
Voegt u, daar moord uw ziel met droefheid moest bezwa-
De wroegingloosheid aan gevoelloosheid te paren? (ren,
Is 't mooglyk dat een man die zo veel heeft bestaan,
Eerst moordde, en daarna niet door smart is aangedaan?

LA BORDE.

Nooit stoorde zich myn hart aan argwaan of betichting,
Men gaf uwe edelheid voorzeker onderrichting,
Ik ziet 't niet dan te klaar, van 't geen ik me onderwond;
Maar heeft men u gemeld waaruit de twist ontfond?
Zo 't u behaagt, mynheer! als rechter, my te hooren,
Dan smeek ik u met ernst om alles na te sporen.
Hoewel ik in gevecht, gedrongen door den nood,
Het bloed eens wreevlen mans door myn geweer vergoot,
De Hemel, die alleen in ons gemoed kan lezen,
Weet of ik wroeging leed, zelfs eer ik wierd verwezen;
Hy weet wat wee ik leed om 't lyden van myn gaê,
En of ik noch myn hart van wroegingen ontsla.
Wie iemand dooden kan met koele wroegingloosheid,
Bezit een eerloos hart, in staat tot alle boosheid:
't Zal blyken, als uw oog in alles is verlicht,
Of ik een hart bezit dat spot met eer en pligt,
Of ik van menschlykheid op 't schandlykst ben verbasterd,
Of ik als moordenaar verdien te zyn gelasterd,
En of ik andermaal de straf der strop verdien.

DE RUITER.

Ik Heb evenwel bedaard uw vonnis ingezien :
 Gyzelf bekent in twist, om uwe vrouw ontsproten,
 Uw' vyand door uw staal te hebben neêrgefloten ;
 En zulk een woeste daad verdient de dood gewis.

LA BORDE.

Ze is strafbaar, ja, mynheer ! zo cerwraak strafbaar is.
 Ik Heb niet in koelen bloede een' mensch het licht benomen ;
 Ik heb door toorn' vervoerd myn' vyands bloed doen stroo-
 Myn gade had welêer myn' vyands oog bekoord ; (men.
 Hy sloeg haar 't huwlyk voor, doch ik, ik had haar woord.
 Hy liet niet na alom zyn' afkeer my te toonen,
 En hy verzuimde niet om haar en my te hoonen.

In 't einde is hy myn gade en my in 't veld ontmoet :
 Slechts door ons aan te zien ontfak de toorn' zyn bloed.
 Elk weet hy was geneigd om seheldende uit te spatten,
 Dit dulde ik ; maar myn gade op 't schandlykst te zien vat-
 ten,

En my, die haar verweerde en voorstond, volgens pligt,
 Bedaard te laten slaan in 't eerlyk aangezigt,
 My met den degen te zien dreigen, en te zwygen,
 Die goedheid kon ik niet van 't grimmig hart verkrygen.
 Is 't leven meeder waard' dan 't hoogste goed? onze eer !

DE RUITER.

Uw wraak stond aan 't gerecht, geenszins aan uw geweer,
 De wet door 's Hemels hand de menschen voorgeschreven,
 Flecht minder waarde aan de eer, dan aan der menschen
 leven :

Zy zorgt voor 't leven eerst, daarna voor 's menschen goed,
 En daarna dat onze eer voor laster zy behoed. (den ;
 Wy zien de rechters meest op aard' dat voetspoor hou-
 Verr' dat zy met de dood gereedlyk straffen zouden,
 Benemen zy doorgaans, en houden 't voor een' pligt,
 Zo 't z'n kan, 's booswichts eer, en spaarzaam 't levens-
 Zy laten hem den tyd van denken en bekeeren. (licht ;
 En, inderdaad, de man die ééns zich durfde ontôeren,
 Kan,

44 MICHIEL ADRIAANSZ DE RUITER,

Kan, zo men hem den tyd tot beter denken laat,
 Zyne eer herstellen, door een luisterryke daad,
 Men heeft dit meer gezien: maar 't onwaardeerbaar leven,
 Eénmaal benomen, is den mensch nooit weér te geven;
 Wat is nu grooter goed, (dat ieder dit beslisl'!)
 Dat weér verkryglyk, of nooit weér verkryglyk is?
 Men kan met goeden grond, althans naar myn gedachten,
 In twee gevallen slechts de eer meer dan 't leven achten:
 Het eerste is, als ons de eer, ten dienst van 't vaderland,
 Mishandeld, en gedreigd, de wapens stelt ter hand;
 Dan dringt ons alles aan om 't vaderland te wreken,
 En dan moet de eer in ons meer dan de leefzucht spreken.
 Het tweede is, als men ons 't behoud van 't leven bied
 Voor 't doen eens gruwelstuks: men acht' dan 't leven niet;
 Dan loopt onze eer gevaar, dan moet men haar bewaren,
 En liever grootsch vergaan, dan schandlyk 't leven sparen.
 Maar, wat men zeggen moge, onze eer lyd nimmer last
 Door scheldwoord of door slag van eenig' woesten gast:
 In tegendeel, door zich aan zyn geblaf te stooren,
 Verlaagt men zich tot hem, en dán gaat de eer verloren.
 Onze eer ruste op de deugd; zy hang' niet van 't geblaf
 Eens losfen jongelings, of lagen deugniet af.

Doch dit ter zy' gesteld. Het zy eens toe te geven
 Dat een mishandling u tot toorn' had aangedreven
 Met reden; moest het zyn dat gy, zo wreed als woest,
 Hem die u heeft gehoond juist doodlyk grieven moest?

LA BORDE.

Wanneer de kling in toorne ééns is de scheede ontogen,
 Is niet altyd 't bestier der kling in ons vermogen:
 Somtyds word 's vyands arm door ons geweer belaagd,
 Daar onze vuist de punt in 's vyands boezem jaagt.

DE RUITER.

Daar 't zo onzeker is hoe 't einde eens sryds zal wezen,
 Diende elk 't ontbloten van de kling te meer te vreezen:
 Die weet met wat gevaar zyn vuist op iemant stoot,
 Is des te meer strafwaard' als hy de kling ontbloot.

Het

Het schynt gy wilt uzelv' in dit verhoor bezwaren.

L A B O R D E.

Ik wil de waarheid u, wat de uitflag zy, verklaren.
 Zo 't mooglyk waar' geweest, vertrouw vry dat dees hand-
 Myn' degen nooit in 't hart myns hooners had geplant:
 De Hemel kan alleen in 't hart der menschen lezen,
 Dus kan hy van myn' wil alleen getuigen wezen.
 Myn fierheid, die gy denkt dat wroegingloosheid is,
 Toont in het hoogst des noods myn hartgesteltenis.
 Doorloop myn leven, laat geen vonnis u verblinden:
 Gy zult my driftig, fier, maar altyd eerlyk vinden.
 Die fierheid, die my thans het offer maakt der wet,
 Heeft, met myn lyfsgevaar, myn opperhoofd gered:
 Een laffe en koele geest zal schaars zich onderwinden
 Gevaar te zoeken tot behoud van land of vrinden.
 De drift die my bezielt deed my noch meer bestaan,
 Dan 't opperhoofd des lands van zyn verderf te ontslaan;
 Ik deed daardoor, ten dienst van Neêrland aangedreven,
 't Fantynsche negervolk met ons in vrindschap leven;
 En nooit deed my myn drift, doorzoek myn leven vry,
 Ééne enkele daad bestaan die zweemt naar scheltnery.
 Zie my zelfs in dit uur, gedreigd door doodsgevaren,
 Te groot om waarheên die my schaadyk zyn te sparen.
 Ik zal haar hulde doen: gy, oordeel of een man
 Zich doemend' haar ter liefde een booswicht wezen kan;
 En of een mensch, verliefd op de eer van eedle daden,
 Met opzet, met vermaak, zyn vuist in bloed kan baden;
 Ja of de man die nooit zyn glori heeft verkort,
 Zo op één' sprong een schelm, een snoode moorder word.

D E R U I T T E R.

Ik moet uw fiere taal, uw zucht tot waarheid roemen.
 Nochtans dwingt ééne stap my uw gedrag te doemen;
 Een stap die, inderdaad, hoogst onbestaanbaar is
 Met zulk eene eedle taal, en hartgesteltenis: (men,
 Heeft niet de man wiens bloed gy door uw staal deed stroo-
 Nadat hy viel in 't zand van u een wond' bekomen?

Dit

Dit vonnis zegt het my! Toont dit een' eedlen aart?

LA BORDE.

'k Heb aan 't gerecht, als u, de waarheid vry verklaard.
Diedaad maakt in elks oog myn vonnis hoogst rechtvaardig.

Het leven is my geen' gehaten logen waardig:

Dus zy het verr' van my dat ik die daad ontkenn'.

En schoon ik van dit feit voltrekt onkundig ben,

Niet wetende, in de drift die my het bloed beroerde,

Hoe verr' de woede my, in 't woest gevech, vervoerde,

(Want wie is zich bewust wanneer de gramfchap woed?)

Getuigen slaven dit, die ik geloven moet.

't Zy verr' dit ik den raad om 't vonnis streng zou noemen;

Die daad, als daad beshouwd, is bi'lyk waard' te doemen.

Te zeggen dat dit feit in gramfchap is geschied,

En dat die ons verblind, verschoont een misdryf niet:

Zo zulk een uitvlugt kon by 't recht verschooning heeten,

Elk zei licht: „ deed ik kwaad, ik heb het niet geweten”.

De rechter heeft zyn wet, en oordeelt naar het feit:

Doch daar myn nootlot thans staat aan uwe edelheid,

Die hier den strengen eisch der wetten kan verzaaten,

Durf ik voor zo veel drifts een gunstig oordeel wachten.

Verblind door feilen toorne in wraak te verr' te gaan,

Toont niet ályd het hart eens vuigen booswichts aan:

De mensch gaat verre in drift, (en deze is licht te ontvonen,)

Naarmate van 't gessel hem door het lot geschonken,

Doch dit ter zy' gesteld. Wat leeft één mensch op de aard?

Die voor te verr' te gaan in toorn' stéeds is bewaard?

De mensch heeft reden, ja! men kan dit niet verzaken;

Maar heeft hy kracht om stéeds daarvan gebruik te maken?

't Kan zyn dat Neêrlands volk hiertoe meer kracht bezit

Dan 't myne, 'k Fransche volk, welks bloed licht word

Ik twyfel echter sterk of eenig Nederlander, ... (verhit:

Ja of gyzelf! de roem van Neêrlands waterlander,

Die zich volmaakt bezit, zelfs in den heetsten stryd,

(Doch tevens echtgenoot en moedig krygsmán zyt.)

Uw gade voor uw oog onkuisch zoud aan zien vatten,
 Haar' hooner na den hoon zoud scheidende uit zien spatten,
 En als gy haar beschermde, en voorstond, volgens pligt,
 Uzelv' zoud laten slaan in 't eerlyk aangezigt,
 En van een' man die toont in drift niets heilig te achten,
 Daar reeds zyn kling u dreigde, uw noodlot af zoud wach-
 ten;

Ik zeg, ik twyfel sterk of eenig mensch op de aard'
 In die omstandigheid voor toorn' zou zyn bewaard,
 En niet licht, op myn spoor, wat wetten 't ook verbieden,
 Meer doen kon dat hy wist, het bloed ééns zynde aan 't
 Kan my dit alles niet verlichten by een' man (zieden.
 Die 't strenge van de wet met zagtheid tempren kan,
 Besef dan of myn dienst bewezen aan dees landen,
 't Outzet van Valkenburg uit zyner moordren handen,
 En 't uitstaan van de straf, (ten minste van haar' schrik,)
 Niet opweegt tegen één te driftig oogenblik!
 Zo my uwe edelheid ziet smeeken om genade,
 Ik smeek die min om my, dan om myn trouwe gade;
 Zo voor de Ruiters oog La Bordes fierheid zwicht,
 'k Ben die vernedering myn dierbre gaê verplicht:
 Zy wilde om myn behoud zichzelf straffschuldig maken;
 Zy vormde een stout ontwerp om myne boei te slaken.
 't Waar' mooglyk haar gelukt van ketens my te ontslaan,
 Had ik haar beê verhoord, die ik niet toe kon staan,
 Omdat de goede trouw, waaraan ik me acht verbonden,
 Door 't volgen van haar' wil te zigbaar wierd geschonden.
 Zy wilde noch deez' dag, toen zy me alleen mogt zien,
 Dat ik in haar gewaad den kerker zoude ontvliên...
 Zo groot een trouw, mynheer! schynt u de ziel te ontroeren;
 Besef hoe verr' ze my tot droefheid moest vervoeren!
 Ben ik genade onwaard',... de bittere tegenspoed
 Van myn getrouwe gade...

*Met levendigheid, de woeten des admiraals om-
 belzende.*

Ontwringt me een' tranenvloed!

DE RUITER, *ontroerd.*

Rys op. „Ik kan het zien dier tranen niet verdragen. . .

„Zo veel grootmoedigheid ter prooije aan zo veel plagen!“

k Zal doen 't geen my betaamt. Laat my een wyl alleen.

*Tegen den boofdman, terwyl de soldaten met**LA BORDE vertrekken.*

Ombie den raad, en doe uw' meester herwaarts treên.

D E R D E T O O N E E L.

N DE RUITER, *alleen.* (den.

Nooit voelde ik meer dan nu myn ziel door smart bestre-

Een man van zulk een' moed, zo vatbaar voor de reden,

Zo openhartig, teêr, grootmoedig in zyn pyn,

Kan, wat hy ook bestond, in 't hart geen booswicht zyn.

Helaas! wat is de mensch! Hoe veel heeft hy te vreezen!

Wat is hy, wel beschouwd, een deerniswaardig wezen!

Hy is, wat hovaardy zyn' trotsen geest verblind,

Een speeltuig der fortun, een kaarslicht in den wind.

Een wezen, op elk tred van zo veel ramps omgeven,

Is dwaas, wanneer 't ooit word door hoogmoed aange-

dreden;

En, licht ten voorwerp zynde aan ieders deerenis,

Is 't uiterst Goddeloos wanneer 't onmenschlyk is.

Het is zo zwak dat, hoe geneigd tot deugdbedryven,

Het nooit verzekerd is op 't spoor der deugd te blyven:

De mensch zy wyd beroemd door 't edelst heldenluk,

Eên zinloos oogenblik stort hem in 't ongeluk.

't Is waar, hy heeft de kracht om euveldaên te laken;

Maar is hy steeds in staat daarvan gebruik te maken?

O Neen! all' wat hy kan tot weering van gevaar,

Is bidden dat de zorg des Hemels hem bewaar'.

La Bordes ziel is groot, myn hart acht hem met reden;

Eên driftig oogenblik doet hem 't schavot betreden!

Aan welk een' slag van 't lot, aan hoe veel harde elend'

Is hy niet bloot gesteld die 't schoon der deugd niet keurt?

O Mensch!

O Mensch! die zo veel hebt elk oogenblik te vreezen,
 Uw eerste, uw grootste pligt! zy menschenvrind te wezen.
 Wien past de ontferming meer met 's medelste: slings druk,
 Dan hem wiens heil zo licht verkeert in ongeluk?
 O Hemel! die my hier tot rechter hebt verkoren,
 Gy doet De Ruiters ziel de stem der deernis hooren,
 En tevens eischt het recht, dat niet min heilig is,
 Dat ik haar stemme hoore, als die der deernis:
 De wet roept neen! wanneer de deernis spreekt van sparen;
 Voor wie zal zich myn stem in zulk een' stryd verklaren?
 La Borde wondde in drift zyn' vyand op den grond:
 Dit is een wanbedryf, schoon hy 't in drift bestond;
 De letter van de wet eischt inderdaad zyn leven;
 Zal myn meêdoogendheid een schaadlyk voorbeeld geven?
 Maar, hoe! ik, die vermaak in recht en weldoen schep,
 Ik, die hier magt en recht tot straf en sparing heb...
 Weet myn bestreden geest geen middel op te sporen,
 Om recht en deernis, naar beider wensch, te hooren?
 Heeft niet La Bordes vaist zyn opperhoofd bevryd?
 Won hy 't Fantynsche volk niet na dien stouten stryd?
 Heeft elk die ééns door drift zich spoorloos heeft ver-
 geten,
 Zicht altyd zo veel goeds, tot heil des lands, vermeten?
 Is 't wel te denken dat elk mensch, gedoemd ten val,
 Hier ooit dat recht tot eisch van sparing hebben zal?
 Toont niet de Hemelzef door 't sparen des gevangn,
 Dat hy hem van myn hand genaê wil doen erlangen?
 En is de schrik der dood, dien hy heeft uitgestaan,
 Geen straf genoeg voor 't geen zyn gramfchap heeft mis-
 daan?
 Kan ik op zo veel grond geen' schuldigen vergeven,
 Wiens hart met reden wierd tot gramfchap aangedreven?
 Zal die vergiffenis, heeft dit den minsten schyn!
 Hier in 't vervolg den loop der wetten schaadlyk zyn?
 u Neen? La Borde leev', hy leve in myn bescherming.
 Hy leev'! het is gedaan. Beminnelyke ontferming,

O Goed my meerder waard' dan alle heerschappy,
 Sieraad van 't heldenhart, gy zegepraalt op my!
 Ik juich om uw' triomf! Hoe streelt gy myne zinnen!
 Hoe zal 't Fantynsche volk my om die goedheid minnen!
 Maar, bovenal, hoe zal La Bordes echtgenoot'
 Hem danken die haar' held bevryd heeft van de dood!
 Ik voel dat onze ziel geen eedler vreugd kan smaken,
 Dan door, zo veel men kan, gelukkigen te maken.
 De vreugdetranen die het weldoen storten doet,
 Zyn paerlen aan de kroon van 't waarlyk groot gemoed.
 De landvoogd nadert my. Ik moet zyn hart doorgronden:

Ik heb in taal en daad hem koel en streng bevonden. . .
 Ach! zo ik voor de dengd dien jongling winnen mogt,
 Ik hield my ruim beloofd voor dezen watertogt.

VIERDE TOONEEL.

DE RUITER, DE JONGE VALKENBURG.

DE RUITER.

Mynheer! ik heb met ernst dit rechtsgeding doorlezen.
 De raad heeft naar de wet het vonnis uitgewezen.
 La Bordes hoon is groot; maar dat verschoont hem niet:
 Een doodslag is strafwaard', waarom die ook geschied'.
 't Dunkt my dus geenszins vreemd dat gy, door zucht ge-
 dreven

Voor 't heilig recht, uw stem hebt tot zyn dood gegeven;
 La Borde is voor den dienst aan dit geweest betoond,
 En 't geen hy verder deed, door 't hopmanschap beloond.
 't Voegde u, als rechter, niet den schuldigen te sparen;
 Maar 't geen, vergeef het my, verwondering moet baren
 Is dat ik hooren moet dat gy, hoewel bewust
 Van myne nadering aan dees gedreigde kust,
 En wetend' welk een magt ik heb in rechtsgedingen,
 Noch streng op 't straffen uws gevangenen aan bleeft dringen:

Als

Als rechter was 't uw pligt te dringen op de straf;
 Doch daar, door myne komst, u 't lot een middel gaf
 Om mogelijk de boei des schuldigen te slaken,
 Voegde u, als zoon, voor 't minst daar van gebruik te maken;
 Wapt sprak La Bordes schuld, en baarde u dit verdriet,
 De erkenntnis in uw hart betaainde 't zwygen niet.
 Wat ook La Borde zy, hoe billyk hy ook lyde,
 Hy was het evenwel die Valkenburg bevrydde;
 Hy is en blyft altyd uw' vaders redder, en
 De geen dien ik de hulp der negers schuldig ben.
 De schorsing van de straf tot ik ware aangekomen,
 Kon in gee' kwaden zin ooit worden opgenomen:
 Wy zyn La Borde veel, onëindig veel! verpligt.
 Gy staat uwe oogen neêr! . . Zie my in 't aangezigt:
 Spreek vry; ik ben een mensch, als andren; 'k wil dit weten;
 Myn rang, myn roem, myn heer! deed my dit niet vergeten,
 Wat zocht gy door zo streng te dringen op de straf?

DE JONGE VALKENBURG.

De glans des raads, myn heer! hangt van dit vonnis af.

DE RUITER.

Zo dat gy om den raad slechts aan uw zy' te krygen,
 De stem der menschlykheid en dankbaarheid deed zwygen!
 Zo ik zo even u als rechter heb geroemd,
 Duld dat ge als zoon door my ondankbaar word genoemd.
 Ware u, myn heer! myn komst volstrekt bedekt gebleven,
 Ik had als rechter u verdienden lof gegeven:
 Uw strengheid had alsdan dit woeste volk doen zien,
 Dat gy het misdryf nooit de straf zoud doen outvliên;
 Myn hart had u beklaagd, dat gy een' man moest dooden
 Die zo heldhaftig heeft uw' vader hulp geboden.
 Thans toont uw handel wyz', het smart meelene inborst aan
 Die, als uw voordeel 't eischt, geen doodstraf duur zal staan.

DE JONGE VALKENBURG.

Zy staat my duur, myn heer! zy tref my boven maten;
 Maar kon ik 't rechtsgeding aan uw beslissing laten,
 Behoudens de eer des raads? En is het in 's lands nood

Myn zaak dat ik den raad ontzind voor 't voorhoofd floot?²
 Wy zyn verbazend verr' van Nederland gefcheiden,
 Men kan niet ieder' dag hier krygsvolk henen leiden,
 En zagtheid, inderdaad, is hier het middel niet
 Ter zekre vestiging van Nederlands gebied:
 Aan 't aanzien van den raad is alles dus gelegen.

Indien uwe edelheid gelieve te overwegen,
 Dat, zo ge een vonnis fcheurt geteekend door den raad,
 Ons hoog gezag daardoor vermindring ondergaat,
 En dat dit invloed heeft op alle onze andre zaken,
 'k Stel vast dat gy nooit zult het vonnis krachtloos maken,
 Neen' nooit zult ge om een' man zo laag van ftam als hy...

DE RUITER, *met snelheid bem by de hand
nemende.*

Denkt gy wel, Valkenburg! dat gy spreekt tegen my?
 Die licht, (hoor dit van my, zo gy 't niet hebt vernomen,)
 Ben oft veel lager bloed dan 't zyne is voortgekomen!

Ik was gemeen matroos, hy was gemeen foldaat...
 De deugd, de heldenmoed, geen afkomst red een' staat.

De man die met u spreekt kan daar bewys van geven:

'k Heb van één ftuiver daags, als baangast, moeten leven,
 En 't lot van koningen, (wat spyt voor 't aadlyk rot!)

Is nu in myne hand, zo zeldfaan werkt het lot.

De Hemel kiest, ter spyt der aadlyke onverlaten,

Zyn werktuig naar zyn' wil, uit aller menfchen ftaten.

De worm, en de adelaar, de boom en kleinste plant,

Befchouwt Hy met één oog, als 't werkftuk van zyn hand.

De zandkorl is zyn werk, gelyk de bol der aarde.

In 't kort, de deugd alleen bepaalt der menfchen waarde.

De dwaas zy met geboorte en edel bloed gevleid.

Geboorte is inderdaad slechts een toevalligheid:

Zy kan niet tot verdienfte ons worden toegerekend;

Zolang ons leven niet door weldoen is geteekend.

Geen fterfling heeft zyn' ftam, zyne afkomst in zyn magt;

De Hemel fchikt ons lot, die geeft ons ons geflacht.

De man die op zyn leest of fchoonheid is hovaardig,

Is't voorwerp van elks spot, en is bespoting waardig;
 Die op geboorte pogcht verdient die minder spot,
 Daar de adeldom, als 't schoon, een gunst is van het lot?
 La Borde ontving met ons van ééne hand het leven:
 Heeft hem het Franfche bloed te verr' van 't fpoor gedreven,
 Hy is daarom niet min myn tedre ontferming waard'.
 Zo hy te fparen is, dient hy, als mensch, gefpaard.
 Ik zal den raad voldoen, ik zal u vergenoegen,
 En tevens zal ik my naar myn beginfels voegen.
 Gy, wilt gy in uw' rang voortaan aanbidyk zyn,
 Verlaat uw woest begrip, vergaap u aan geen' fchyn.
 Wees mensch: dit fineek ik u. Ik wil u niet verneêen,
 Maar verg u flecht één zaak: kom! leer van my regeeren.

V Y F D E T O O N E E L.

DE RUITER, DE JONGE VALKENBURG,
 VALKENBURG.

VALKENBURG.

Indien, gelyk welêer, de flem der droeffenis,
 (Den grooten walgelyk!) u noêch behaaglyk is,
 Mynheer! duld dat een man die 't grootite deel zyns levens
 Met roem fleet in 's lands dienst, in kryg en rechtbank te-
 vens,

Wiens ftronge zucht voor 't recht ontelbre malen bleek,
 U, fchreijende, om 't behoud van uw' gevangen fineek'.
 't Is waar, 'k heb hem welêer ter ftraf doen overgeven,
 Maar ik voldeed alleen den plicht my voorgefchreven:
 'k Was rechter; door myn' eed gebonden aan de wet,
 Gedrongen door den nood, en tevens aangezet
 Door 's tyds omftandigheid, die geen genaê gehengde,
 Dewyl hier dikwyls 't volk zyn bloed in tweeftryd plengde,
 En durvende in 's lands nood een' raad, geneigd ter ftraf,
 Niet wederfpreken in het vonnis dat hy gaf,
 Moest ik een' oorlogfman, befchermer van myn leven,

54 MICHEL ADRIAANSZ DE RUITER,

In weêrwil van hart, ter doodstraffe overgeven.
 Uw edelheid begrypt dat zo ik aan dit strand
 Uw' togt vernomen had naar dit gedreigde land,
 Ik zeker van myn' post niet eer my had ontslagen,
 Voor dat ik Neêrlands vloot en u had op zien dagen,
 En dat ik dus de straf, op-deez' of geenen schyn,
 Geschorst had tot uw komst, wat ook 't gevolg mogt zyn.
 Thans, door het lot verrast, verstoken van vermogen,
 Is al myn troost uw deugd! de Ruiters mededoogen!
 Bestond La Borde veel, hy zag zyne echtgenoot,
 Mishandlen, en daarby zyn eigen hoon was groot.
 Ik twyfel of niet elk, zo fel tot toorn' gedreven
 Als hy, de grimmigheid en wraak gehoor zou geven.
 Het Fransche volk is fier, zyn bloed word licht verhit...
 Denk dat de mensch vertoornd bezwaarlyk zich bezit!
 Voeg hier opmerkzaam by dat niemant ons vertoonde,
 Dat dees' gevangen ooit één' eenig' sterfling hoonde:
 Hy is bekend voor fier, maar heusch. Zyn hart is teêr;
 Dat van zyn' hooner was het tegendeel, mynheer!
 De waereld kende hem voor twistziek, licht genegen
 By wien zyn vrind niet was baldadigheid te plegen.
 Noch meer, La Bordes dienst aan dit gewest gedaan,
 Verplicht ons die niet zegt met hem te werk te gaan?
 Is 't heden tyd om bloed te storten, of te sparen?
 Hy is een oorlogsmán: indien wy hem bewaren,
 Wat heeft uwe edelheid te wachten van een' man
 Van wiens erkentnis men zich 'r all' beloven kan?
 Zyn leven, eedle held! door uwe gunst beveiligd,
 Zy aan uw' dienst, ten dienst van Nederland, geheiligd.
 Doch is all' 't geen hy heeft voor my en 't land bestaan,
 Te weinig om den held de dood te doen ontgaan,
 Welaa! myn dienst, myn trouw, den staat zolang ge-
 bleken,
 Zy 't recht vergund één gunst van uwe hand te smeeken:
 Men schenk', ten loon van 't geen ik heb voor 't land ver-
 Genade aan hem die my behield by 't levenslicht. (richt,
 En

En om uw gunst dit land altyd te doen gedenken,
Zal ik de helft myns goeds ten nut der armoë'ſchenken.

Zich aan de voeten des admiraals werpende.

Ontzeg die bede niet aan een' trouwhartig' man,
Die, zonder trots te zyn, zichzelve beroemen kan
Dat hy dees ryke kust belangeloos regeerde,
En 't aanzien van ons volk by 't heidendom vermeê'de.

DE RUITER, *hem ombelzende, en opheffende.*

Sta op, eerwaarde held! uwe eedle erkentenis
Vraagt my niets dan den prys dien zy hoogst waardig is.
Uw landvoogdy was't eêlſt dat ik dit volk kon wenſchen.,
Men vind veel grooten, maar slechts weinig eedle men-
Ik zal... (ſchen!

Z E S D E T O O N E E L.

DE RUITER, VALKENBURG, DE JONGE
VALKENBURG, EEN HOOFDMAN.

O DE HOOFDMAN.

Op uw bevel is hier de raad byéén,
Mynheer, en wacht uw' last om in dees zaal te treén,
Maar burger en soldaat, door ongeduld bezeten,
Verlangende uit uw' mond La Bordes lot te weten,
Rot ſaam' by dit kasteel, en elk van ons raad licht
Den wensch van 't zuchtend hart uit hun bedrukt gezicht.
De menigte groeit aan; terwyl La Bordes gade,
Naby de poort die dringt tot ſchreeuwen om genade.

Z E V E N D E T O O N E E L.

DE RUITER, VALKENBURG, DE JONGE
VALKENBURG, MEVROUW LA BORDE,
EEN HOOFDMAN.

V MEVROUW LA BORDE. (verheerd,
verſchoon een vrouw, mynheer! die, door haar ſmart

Onāangemeld verſchynt, en ſtont gehoor begeert.
 De raad is reeds byéén, uw ſtrengheid is gebleken.
 Dus kom ik voor La Borde u geen genade ſmeeken.
 Ó Neen! ik heb gehoord hoe gy den tweeftryd doemt,
 En dat La Bordes wraak by u word moord genoemd;
 'k Weet dat, (ik was het zelf die dit terſtond ontdekte,)
 De jonge Valkenburg u hier ten raadsman ſtrekte,
 En 't is my wel bewust dat gy, zo gy hem hoort,
 Myn' echtgenoot op nieuw zult doemen tot de koord.
 Ik twyfel daaraan niet, gy zult het vonnis vellen;
 Dus kan 't myn wit niet zyn u door geſmeek te kwellen.
 Ó Neen! volſtrekt bewust van uwe zucht voor 't recht,
 Die myn benepen hart thans alle hoop ontzegt,
 Wil ik u aan dees kust gelegenheid verſchaffen
 Dat gy uw' roem, mynheer! vergrooten kunt door ſtraffen.
 Zo ge op 't beleedigd recht te wreken glori draagt,
 Wat roemt baart u de ſtraf van haar die 't recht belaagt!
 Ik, ik alleen verviel deez' dag tot die verwoedheid:
 Ik heb 't gerecht belaagd: misbruikende al de goedheid
 Van gryzen Valkenburg, zocht ik myn' echtgenoot
 Door een ſtrafwaarde list te ont'trekken aan de dood:
 Ik bood hem myn gewaad om 't oog der wacht te ont-
 vlieden,
 Doch hy wilde op die wyz'geenszins zich hulp zien bieden.
 Die weigring trof myn hart, en ſpoorde op 't ſterkst my aan
 Tot een noch ſtouter, doch ſtrafwaardiger beſtaan:
 Ik wilde in 't naaste bosch 't Fantynſche volk beroeren;
 Ik wilde als hoofdmannin het naar dees muren voeren,
 La Borde redden, all' wat my hierin weerſtond
 Doenſneuvlen, of, vol moeds, zelf ſneuvlen op deez' grond.
 Om my, om my alleen zag hy zyn borst beſtryden,
 Alleen myne eer ter wraak is hy gebragt in 't lyden;
 Hy deed voor my 't geen ik niet voor myzelf kon doen;
 Dus wilde ik, trots 't gerecht, hem voor de dood behoén.
 Ziedaar wat ſtrafbre drift myn moedig hart beroerde!
 Dank myn' gemaal dat ik myn opzet niet volvoerde:

Hy heeft bewerkt, ter spyt der drift die my bezielt,
 Dat Valkenburg my hier in heufche gyzling hield.
 Kom, straf, schoon 't me is mislukt om hem 't gerecht te
 ontrukken,

Den kwaden wil, mynheer! doe voor 't gerecht my bukken;
 Toon dat gy zelfs den wil van 't kwaad uw gunst ontzegt,
 Verëeuwig dus uw zucht voor de eer van 't heilig recht:
 Want by zo streng een' held is 't zeker kwaad geheeten,
 Dat ik voor myn' gemaal zo veel my wil vermeten.
 Doe meer: voorkom terftond, in 's lands verwarden staat:
 't Ontwerp door my beraamd, zo gy me in vryheid laat:
 Want zo 't my is mislukt La Bordes boei te breken,
 't Is my noch niet belet La Bordes dood te wreken.
 Ikzelf, ik klaag my aan: myn dierbare echtgenoot
 Getuige, in 't sterven zelfs, wat ik voor hem besloot.
 Het volk, door myn geweën reeds tot gemor bewogen,
 Eischt myn' gemaals behoud, luidkeels, met fchreijende
 oogen:

Myn invloed op dit volk, hun deelen in myn pyn,
 Toont een' gestrengen raad wat ééns zyn lot kan zyn...
 Bewaar hem; en, indien ge uw glori stelt in straffen,...
 Wilt gy 't gedreigde land een zekre rust verschaffen,
 Voorkom myn woede. Ikzelf heb u myn feit ontdekt,...
 Kan 't zyn, ontruk my 't licht, dat my ten walg verstrekt!

DE RUITER.

De wanhoop heeft uw' geest te verr' van 't spoor gedreven.
 Men kan de wanhoop licht een dreigement vergeven!
 't Is uw geluk, myn kind! dat ik de driften ken,
 Dat ik myzelve bezit... dat ik De Ruiters ben!
 't Zou my niet moeilyk zyn om u met grond te toonen
 Dat uw Fantynen, en al die dees kust bewonen,
 Volstrekt onmagtig zyn één enkel oogenblik,
 Ten uadeel van 't gerecht, myn hart te slaan met fchrik.
 De wanhoop, inderdaad! doet u uzelf bezwaren:
 Gy durft me een' toeleg die ondoenlyk is verklaren!
 La Borde is hier geen man die als getuige geld,

58 MICHIEL ADRIAANSZ DE RUITER,

En niemant straft een' wil noch niet te werk gesteld.
 Gedeeltlyk is me uw wit, reeds voor uw komst, gebleken...
 't Lust my niet langer van uw vreemd ontwerp te spreken!
 'k Zal myn gemoed voldoen. Wacht hier uw vonnis af,
 En oordeel of dit hart behagen scheidt in straf.

Tegen den hoofdman.

Dat straks de raad verschyn'.

Hy luistert VALKENBURG iets in 't oor, waarna by tegen den landvoogd vervolgt:

Gy zult getuigen wezen

Of iemand van myn' aart ooit noodig heeft te vreezen.

A G T S T E T O O N E E L.

DE RUITER, DE JONGE VALKENBURG,
 MEVROUW LA BORDE. LA BORDE. Raads-
 beeren, hoofdlieden, en soldaten, aan den
 ingang.

De raadsbeeren plaatsen zich in twee reijen, ter rechter en linker zyden van den admiraal en den landvoogd. LA BORDE en zyne gemalin plaatsen zich tegen elkander over, vooraan op het Tooneel, waarna VALKENBURG, met een' degen in de hand, verschynt, en zich aan de linker zyde des admiraals plaatst.

DE RUITER.

Ik heb, doorluchte raad, myne achting dubbel waard!
 Gezien wat wanbedryf den schuldigen bezwaart;
 En tevens ingezien, naar 't voorschrift myner pligten,
 Wat uw' gevangens schuld met reden kan verlichten.
 De landvoogd heeft dees zaak niet in myn hand gesteld;
 Neen, ze is my door de vrouw des schuldigen gemeld.
 Het vonnis dat gy gaaft steunt en op wet en reden;
 Gy deed den schuldigen met recht ter strafplaats treden;
 En

En daar aan 't vonnis niet volkomen is voldaan,
 Drongt gy, met recht, op nieuw op die voldoening aan.
 Dit was uw plicht. Het hoofd van dees gedreigde stranden,
 Eische uw' gevangens bloed noch heden van myn handen;
 Hy gaf in zucht voor 't recht, in strengheid, u niet toe:
 Thans eischt myn hart van my dat ik myn' plicht voldoe:
 Indien myne uitspraak één' der raden mogt mishagen,
 Hem voegt daarom geen' haat den landvoogd toe te dragen.
 Zo ze iemand, als een lid des raads, mishaaglyk schyn',
 'k Hoop dat zy hem als mensch niet zal mishaaglyk zyn.

Tegen LA BORDE.

Gy stiet een' man ter neêr, door gramfchap aangedreven,
 Gy hebt hem op den grond verwoed een wond' gegeven,
 De raad drong, naar de wet, rechtvaardig op uw straf;
 Doch daar de Hemel u bewys van bystand gaf,
 En u, als waar' 't een loon van 'tgeen gy voor dees landen
 Verrichtte, op 't wonderbaarst rukte uit der beulen handen;
 Daar gy uw opperhoofd, zelfs met uw lyfsgevaar,
 Zo loflyk hebt ontruikt aan zyner beulenschaar';
 Daar ge onvoorbeeldlyk wreed in gade en eer beleedigd,
 En eenigzins uit nood, die beiden hebt verdedigd;
 Daar ge als een eerlyk man de waarheid hebt verklaard,
 En zelf betuigt dat gy, schoon gy onkundig waart
 Dat gy uw' vyand wondde in 't zand ter neer geslagen,
 Rechtvaardig hebt verdiend daarvoor uw straf te dragen,
 En reeds 't schavot betrad, zelfs zonder morrery,
 Laat ik, op 's Hemels spoor, u met den doodschrik vry.
 Leef!...

MEVROUW LA BORDE, met verwoering.

Edelmoedig held! uw deugden...

DE RUITER.

Laat my spreken.

Tegen LA BORDE.

Uw moed is Valkenburg, uw trouw is 't land gebleken:
 Maak, door 't gebruik ven beide, op nieuw, wanneer gy
 Dat eik De Ruiters dank' dat hy u heeft bevryd. (stryd,
 'k Herstel u in uw' rang. Aanvaard van my deez' degen:
 Hy

60 MICHEL ADRIAANSZ DE RUITER,

*Hy geeft LA BORDE het geweer, waarmede
VALKENBURG is uitgekomen.*

Gebruik dien in 's lands dienst, trek Englands benden tegen,
Maar denk dat niets u eert, hoe stout ge uw' vyand tart;
Dan een bezadigde aart, en een menschlievend hart.

Tegen MEVROUW LA BORDE.

Ziedaar myn' strengen aart: ga, doe thans uw Fantynen,
'k Geef u daar vryheid toe, tot myn bederf verschynen,

MEVROUW LA BORDE.

ô Held! beschaam my niet: 'k Zal hen geleiden, ja!
Maar tartende, in uw' dienst, alle oorlogsongenaê.

*Hem met verwondering aanziende, en in tranen
uitbarstende.*

De Ruiter! eedle ziel! ... uw deugd verdient rechtvaardig...
Maar 't menschdom is geen' vorst als held De Ruiter waar-

Tegen LA BORDE.

(dig.

ô Myn gemaal! dees ziel voelt uwe erkenenis,
Die door uw tranen spreekt, meer dan uitdruklyk is.
Laat ons dien steun des lands als onzen vader eeren.

*Zy ombelst, nevens haar' gemaal, de voeten des
admiraals.*

*DE RUITER, na hen te hebben opgebest, neemt
hen beiden in zyne armen, terwyl by, met
nadruk, en in verrukking, tegen den
landvoogd vervolgt:*

Ziedaar het waar geluk van mannen die regeren!

LA BORDE, snikkende.

De tranenvloed, ô held! dien my uw deugd ontwong,
En die my noch ontvloeit, boeit met myn hart myn tong.
Dees kling, gezwaaid ten dienst des redders van myn leven,
Zal nooit dan met myn kracht in 't veld myn vuist begeven.

VALKENBURG, tegen MEVROUW LA BORDE.

Hoe juicht myn hart, myn kind, by 't vlieden van uw pyu!

*DE JONGE VALKENBURG, uit een diep
gepeins bekomende, tegen den admiraal.*

Het lot schouk my een ampt; gy leert my 't waard' te zyn!

L. A. A. T.

L A A T S T E T O O N N E E L.

ALLE DE VORIGEN, EN DE HOOFDMAN.

D E HOOFDMAN, *ſchielyk uitkomende.*
 Daag op, mynheer! aan 't hoofd van uwe waterscharen;
 Wy zien een kloeke vloot ons nadren langs de baren.
 Zo veel ons oog kan zien, wend zy zich Oostwaarts heen,
 't Fantynſche volk rukt aan, 't is alles op de been,
 Om zo 't de Britſche vloot gelukken mogt te landen;
 Met nadruk 's vyands volk te ontfangen op de stranden.

DE RUITER, *tegen LA BORDE.*

Welaan! thans wiſſche uw drift, in 't land ten dienst te ſtaan,
 Het kwade uit dat zy deed, door ééns te verr' te gaan.

Tegen den landvoogd.

Wat ons betreft, mynheer! laat ons de waereld leeren
 Dat wy de kunst verſtaan van ſtryden en regeeren,
 En dat menſchlievendheid, geen rang, geen aadlyk bloed,
 Het waar ſieraad is van den man van eer en moed.

E I N D E.

1137472

De Gecommitteerden tot de zaken van den Schouw-
burg hebben, volgens Oefroy door de Heeren Staten
van Holland en Westvriesland, den 5den November,
1772. aan hen verleend, het recht van deze Privi-
legie, alleen voor den tegenwoordigen Druk van
MICHIEL ADRIAANSZ DE RUITER, *Treur-
spel*, vergund aan JAN HELDERS.

Amst. 27. January 1781.

Geene Exemplaren zullen voor Echt gehouden wor-
den, dan die door één' der Heeren Gecommitteerden
ondertekend zyn.

